

Izdaja upravni odbor
Železarne Ravne

Ureja uredniški odbor

Jože Delalut, Franc Fale,
Alojz Janežič, Ivo Kohlen-
brand, Marjan Kolar, Fran-
čiška Korošec, Jože Sater

Odgovorni urednik:

Marjan Kolar

Tel. 86 030, int. 304

Tisk: CP Mariborski tisk
Maribor

Direktor Gregor Klančnik

400 milijonov ZA JUBILEJ

Enoletno obdobje je proti večnosti nepomemben čas, za življenje pa je vendar lahko doba velikih dogodkov. To sigurno lahko trdimo za pravkar minulo zadnje leto sedmega desetletja dvajsetega stoletja. V stoletju, v katerem živimo, je človeški um pri obvladanju naravnih sil dosegel več kot prej od svojega nastanka. Iznajdba plinskega pogona je povzročila pravo revolucijo predvsem na področju komunikacij, približala je kraje, države in cele kontinente ter omogočila, da se je človek prvič odlepil od zemlje, ki ga je dala. Zajetje atomske energije, izkoriščanje reakcijskih sil in iznajdba elektronskega obračunavanja zapletenih procesov so omogočili, da je človeško oko prvič v zgodovini iz vesolja gledalo na široka vsemirska prostranstva, kar pa je pri tem bilo višek, človek je leta 1969 prvič stopil na drugo nebesno telo — na Mesec, ki že milijone let obkroža naš svet.

Na žalost neomejena razsežnost ljudskega duha še daleč ni izkoriščena le za dobro človeštva. Antagonizem, usedlina preteklosti, je še vedno prisoten in ob uporabi tehničnih dosežkov so njegove posledice še znatno večje. Človek je močnejši pri obvladanju naravnih sil kot lastnih slabosti, krepitev medsebojnega razumevanja ljudi, narodov in grupacij je zato postala važnejša od tehničnega napredovanja. Mlada generacija, rojena po največji človeški katastrofi — posledici človeških strasti — drugi svetovni vojni, ne glede na to, na katerem kraju zemlje se nahaja, že z drugimi pogledi gleda na svet in človeško družbo. Ta ni obremenjena z nacionalnimi, državotvornimi, blokovskimi, rasnimi in drugimi predsodki, zato v njej nastaja novi duh, ki s prezirom zavrača vojno kot sredstvo za medsebojno poravnavanje meddržavnih sporov. Za ta rod je značilno, da spontano in enotno protestno nastopa le proti zarjavelim ostankom, aristokratskim in malomeščanskim težnjam, ne glede na to, kje in v katerem družbenem redu nanje naleti. Če je starejša generacija zaradi izkušenosti in delovne angažiranosti ustvarjalnejša, je mlajša v pogledih na svet naprednejša in humanejša. Z vstopom novega rodu ne glede na dolžino las v najplodnejšo življenjsko

Foto: R. Vončina

Srečno 1970

dobo, ki je med 25. in 55. letom starosti, z optimizmom lahko gledamo na dogodke prihodnosti.

Pred nami so le še tri desetletja do vstopa v tretje tisočletje. Tehnika bo šla po svoji strmi poti naprej, generacija pa, ki bo v tem času na svojih plečih nosila usodo človeške družbe, ne bo le ustvarjalna, temveč, upajmo, tudi človekoljubnejša, strpnejša in širokopoteznejša. Umske pridobitve naj bi bile zato bolj kot do sedaj izkoriščene za razcvet in napredek razvitih in zlasti manj razvitih dežel in narodov. Odpiranje vrat med vzhodom in zahodom — sklepanje obsežnih in dolgoročnih trgovskih aranžmajev, kot je pogodba za dobavo sovjetskega plina, je znak, da smo na tej poti. V zadnjih treh desetletjih zato lahko pričakujemo več, kot smo dosegli v epohalnih sedmih preteklih desetletjih 20. stoletja.

Jugoslavija se je med zadnjimi evropskimi deželami vključila na pot napredka. Šele po osvoboditvi slabo četrtoletje sproščeno razvija svoj gospodarski potencial, pa vendar so njeni narodi v pogojih sodobnih družbenih odnosov dosegli več kot prej v vsej svoji zgodovini. Proizvodnjo jekla, ki nam je najbolj blizu, smo povečali za osemkrat, kar je dvakrat več od svetovne dinamike. Industrijsko mladi in brez pravih izkušenj v sodobnem proizvodnem ritmu smo naleteli na pričakovane težave, ki so se zaradi nestrpne potrošniške mrzlice, ki zajema vse dejavnosti, družbene in zasebne potrošnike, stopnjevano povečale. V tem je razlog, da smo se sredi leta 1965 odločili za vstop v gospodarsko in družbeno reformo, ki naj bi dala:

- trdnjše gospodarstvo,
- konvertibilno valuto,
- uravnovešene zunanjetrgovinske bilance in
- stabilnost notranjega tržišča.

Enostavno povedano; cilj reforme je izravnava potrošnje s proizvodnjo.

Z rezultati prvih štirih let gospodarske reforme ne moremo biti zadovoljni. Tekmovanje med proizvodnjo in potrošnjo se ni razvijalo tako, kot smo želeli. Preveč je potrošnih navijačev in njihov glas je tako močan, da uspešno podžiga k napredovanju. Proizvodna ustvarjalnost je kot športna ekipa na tujem terenu, ki ni deležna simpatij in spodbude. Premalo smo se v gospodarski reformi zavedali, da bi morali proizvodni ustvarjalnosti dati prednost in ji omogočiti hitrejše dinamiko rasti. Posledica tega je rast zunanjetrgovinskega deficita, ki je v preteklem 1969. letu dosegel že nad 200 milij. dolarjev. V tekočem srednjeročnem obdobju, ki bo leta 1970 sklenjeno, ni izgledov, da bomo dosegli osnovne intencije gospodarske reforme. V novem srednjeročnem obdobju od 1971—1975 bomo hoče ali neče morali z načrtovanjem in usmerjanjem proizvodnjo uskladiti s potrošnjo. S tem bo dosežena izravnava blagovnega in neblagovnega izvoza z uvozom, umirjeno gibanje cen, konvertibilnost dinarja in stabilnost gospodarstva.

Resolucija ekonomskega razvoja SR Slovenije za leto 1970 še ne vsebuje potrebnega preobrata, ob sanaciji stanja ta celo načrtuje znatno povečanje splošne potrošnje. Dvignila naj bi se od 4020,4 na 4981,7 milijonov din ali za 24 %. Vedeti pa mora-

mo, da največji delež pri tem zajema predvideno povišanje pokojnin, ki bodo v globalu od 1259 milijonov din porasle na 1641 milijonov din. Četudi se v gospodarstvu zavedamo bremen, valorizacije in povišanje pokojnin, predvsem najnižjih, vsi odobravamo. Odobravanje bo iskreno in učinkovito le, če bomo to dnevno dokazovali na delu.

Republiška resolucija predvideva, da se bo industrijska proizvodnja na Slovenskem povečala za 10 %, produktivnost dela pa v celoti za 6 %. Ker del aktivnega prebivalstva ne more neposredno sodelovati pri povečanju produktivnosti dela, bodo morale delovne skupnosti gospodarstva produktivnost dvigniti nad predvideno republiško raven. To bo še tembolj naša obveznost, saj se železarna nahaja v veliki investicijski izgradnji.

Ponovno na poti napredka

Naša tovarna je, potem ko je v obdobju 1967—1968 preživljala poslovno krizo, v preteklem, 1969. letu zopet stopila na pot vzpona. Medtem ko je realizacija 1967. leta znašala 221 milijonov din, 1968. leta 262,5 milijona din ali 16 % več, je ta 1969. leta znašala 348 milijonov din, kar je skok za 32,6 %. Tako visoke dinamike enoletne rasti v višini preko 85 milijonov din do sedaj še nismo bili deležni. Ta se manifestira tudi v drugih proizvodnih poslovnih dosežkih.

Skupne proizvodnje smo dosegli 293.600 t, kar je za 21,3 % več od predhodnega leta, blagovne proizvodnje 90.507 t, kar je 30,2 % več, izvoza skupaj 3.251.000 dolarjev, kar je za 1 % več kot eno leto poprej. Res je, da v teh dosežkih delno botrujeta proizvodnja in prodaja ingotov, ki smo jih dobavili Jesenicam v količini 13.425 t, uspeh pa je tudi brez njih visok.

Ker se je poprečje števila zaposlenih od leta 1968 povišalo od 3248 na 3402 ljudi ali za 4,7 %, se že vidi, da se je tudi produktivnost ugodno povišala. Gledano skozi skupno proizvodnjo je porasla od 6,26 t na zaposlenega mesečno na 7,22 t na zaposlenega mesečno ali za 15,3 %, gledano skozi realizacijo pa od 80.800 din na zaposlenega na 102.800 din na zaposlenega letno ali za 26,8 %. Pri oceni tega podatka je treba upoštevati, da so nastale strukturalne spremembe v proizvodnji — povečani delež večvrednih izdelkov — in da so se med letom povečale tudi cene pnevmatskemu orodju, vzmetem ter valjanemu in vlečenemu materialu.

Napredek v primerjavi s predhodnim letom je bil zabeležen v vseh obratih. Topilnica je izdelala 135.000 t jekla ali 33,9 % več od leta 1968; livarna je dala 9835 t ulitkov in napredovala za 17,3 %, valjarna je izvršila 110.480 t blaga ali 11,8 % več; kovačnica 18.496 t kovanih izdelkov ali 5,1 % več, mehanska obdelovalnica 7841 t ali 5,9 % več, vzmetarna 6786 t, kar je 6,7 % več in jeklovlek 4947 t ali 100,2 % več kot v predhodnem letu.

V produktivnosti, izraženi v skupni proizvodnji na zaposlenega, so napredovali: topilnica za 20,5 %, livarna za 12,5 %, valjarna za 10,1 %, kovačnica za 4,6 % in jeklovlek za 67,5 %. Pod produktivnostjo predhodnega leta pa so mehanska obdelovalnica za 0,9 % in vzmetarna za 11,5 %. Upoštevati pa je treba strukturalno spre-

membo proizvodnje in prehod na višjo stopnjo predelave, zato po vrednosti tudi ta dva obrata izkazujeta višjo produktivnost.

Ti rezultati nam kažejo, da je sprejemanje in vpeljavanje novih delavcev, ki smo jih med letom vključili 475, bilo v glavnem zadovoljivo. Stalež zaposlenih se je od 1. januarja do konca leta dvignil od 3309 na 3491 ali za 182 delavcev. Od 1. januarja 1967 se je naša tovarna povečala za 316 zaposlenih ali za obseg srednjega industrijskega podjetja.

Na žalost se ne moremo pohvaliti s strukturalno izboljšavo zaposlenih. Samo en primer: stalež visoko kvalificiranih in kvalificiranih delavcev je lani padel od 1232 na 1190 ali za 42 delavcev, v vseh drugih kategorijah do visoko strokovnih delavcev pa je zabeležen napredek. Največjo pozornost moramo v prihodnje zato posvetiti tistemu sestavu, ki drugje dobiva boljše pogoje, kot jih ima pri nas.

Prisotnost na delu je eno od meril notranjega zadovoljstva, discipline in delitvenega sistema. Lani smo imeli prisotnih 87,55 % celotnega staleža, kar je sicer 0,25 % manj kot predlansko leto. Upoštevati pa je treba, da je porasla uporaba dopustov od 6,52 na 7,2 % bolezenski izostanki pa so celo padli na 4,25 %.

Široko razpredeno izobraževanje v rednem, izrednem šolanju in na delovnem mestu se je v preteklem letu dodatno tako po številu štipendistov kot izrednih slušateljev in tečajnikov znatno povečalo. V šolskem centru je v rednem uku 297 učencev, v šolanju odraslih 136, v raznih tečajih je bilo 791 delavcev, na visokih in srednjih šolah pa financiramo 94 štipendistov. To nam mora dati dobro kadrovsko osnovo za predvideno rast proizvodnje.

Stalnost kadra pri uveljavljanju zlasti proizvodne dejavnosti igra posebnovažno vlogo. Od vseh treh tovarnih združenega podjetja ima naša železarna najmanjšo fluktuacijo. Izraženo z razmerjem števila delavcev, ki so podjetje zapustili, proti poprečno zaposlenim, je ta znašala leta 1968 na Jesenicah 13,7, v Štorah 12, na Ravnah pa 8 %. Lansko leto pa smo z odhodom 293 delavcev ostali približno na isti ravni — fluktuacija je znašala 8,15 %. Delovno vzdušje in delitveni sistem, upoštevanje stalnosti in izražena jubilarntska priznanja sigurno pri tem odigrajo svojo vlogo. Tudi gibanje poprečnih osebnih dohodkov in dejstvo, da smo v sklopu Združenega podjetja slovenske železarne na prvem mestu, vpliva na stalnost kadra. Medtem ko so poprečni osebni dohodki leta 1968 znašali brez konstantnega dela dopustnega dodatka 961 din na zaposlenega mesečno, so se ti letos povzpeli na 1168 din ali za 21,5 %.

Z enostavno ugotovitvijo relativno nizkega odhoda delavcev iz naše delovne skupnosti pa se ne smemo zadovoljiti. Preprosta analiza hitro lahko odkrije, v katerih sestavih postaja fluktuacija tudi pri nas kritična. Povedal sem že, da so to kvalificirani in visoko kvalificirani delavci, ki so steber vsakega, predvsem pa našega zahtevnega tehnološkega postopka. Ne samo z izobraževanjem in pridobivanjem novih, temveč z izboljšanjem deleža v delitvi bo možno znižati fluktuacijo v tem, za tovar-

DIREKTOR KLANČNIK JE PREJEL KRAIGHERJEVO NAGRADO

Pred nekaj dnevi je direktor Gregor Klančnik prejel najvišje republiško priznanje za dosežke v gospodarstvu — Kraigherjevo nagrado. Ko se pridružujemo čestitkam, ki jih prejema z vseh strani, smo veseli, saj smo v kraju in železarni sproti beležili vse njegove zasluge v občinskem in republiškem merilu, nismo pa imeli možnosti, da bi mu za to v polni meri izrekli priznanje.

Gledano iz sedanjosti v preteklost je največji uspeh direktorja Klančnika inte-

Direktor Gregor Klančnik

gracija slovenskih železarn v združeno podjetje, in je Kraigherjeva nagrada dokaz, koliko železarstvo pri nas vendarle pomeni. Še korak nazaj srečamo našega direktorja na vročem terenu gospodarske in politične publicistike, ko s svojimi tehnimi prispevki v časopisju pomaga bistriti razglede po našem dinamičnem prostoru in času ter soustvarja zdrave in razsodne orientacije.

Pri Ravnah in železarni pa je vseeno, kje začnemo — leta 1946, ko je prišel na Koroško v zastarele obrate, ali v l. 1970, ko se je podjetje rešilo izgube ter ponovno napreduje v kvalitetnem delu k dokončni zaokrožitvi in modernizaciji obratov.

Življenjepis direktorja Klančnika nam je znan po datumih, ki se pozabljajo, in po delih, ki ostanejo trajna. Če tudi je (in med teoretiki še dolgo bo) sporna vloga osebnosti v zgodovini, ni na Ravnah čisto nič sporno, kaj je osebnost direktorja Klančnika dala železarni, kraju in ljudem.

Imamo zdravo materialno podlago v sodobni tovarni. Imamo zadosti kvaliteten, širok in gibčen proizvodni program, da vzdrži najrazličnejše gospodarske potrebe. Imamo sposobne strokovnjake. Imamo sodobno, kljub častitljivi letnici nastanka, mlado mesto in trudimo se za skladno duhovno in telesno rast.

V vse pa, kar imamo, je direktor Klančnik vgradil del sebe, vsemu je dal pečat.

Iskreno mu torej stiskamo roko.

no občutljivem delu sestava delovne skupnosti.

Tudi finančni rezultat tovarne je relativno ugoden. Po obračunu zakonskih in pogodbenih obveznosti ter osebnih dohodkov nam bo iz dohodka ostalo za sklade okrog 30 milijonov din. Če pomislimo, da smo leto poprej imeli 3,72 milijonov din poslovne izgube, je dohodkovni napredek evidenten. Še bolj nam je to jasno, če vemo, da smo leta 1969 izplačali 71 milijonov din bruto osebnih dohodkov ali 23,78 % več kot leto prej. S tem pa še ni rečeno, da je tudi finančni položaj ugoden. V splošni jugoslovanski nelikvidnosti so celo leto rastle dolgovi naših kupcev, ob tem pa tudi naše obveznosti do dobaviteljev. Stanje kupcev se je dvignilo od 1. januarja do 31. decembra od 63 na 124 milijonov din, upniki pa so se povišali od 22 na 54 milijonov din. Pozitivna razlika med kupci in upniki v višini 70 milijonov din je nekoristna aktivna, v kateri se nahaja del naših skladov.

Koeficient obračanja — merilo rentabilnosti

Izboljšanje finančnega položaja je pogoj, da bi leta 1970 lahko izkoristili plodove preteklega poslovnega leta. Ti niso samo pokopani med našimi kupci, temveč tudi med visokimi notranjimi zalogami. Na koncu poslovnega leta smo imeli v surovinah in pomožnem materialu, nedovršeni proizvodnji, polizdelkih in končnih izdelkih vezano vrednost v višini 136 milijonov din. Če k temu prištejemo še razliko med kupci in upniki, pomeni, da uporabljamo blizu 206 milijonov din obratnih sredstev, kar ob doseženi realizaciji pomeni koeficient obračanja le 1,7. Če pomislimo, da v podobnih železarnah v Ameriki dosežejo koeficient do 4,5, nam mora biti jasno, da je naša gospodarnost še daleč pod optimalno. V tem je tudi razlog rdečih števil takrat, ko se naše blago srečuje s konkurencom na inozemskih tržiščih. Res je, da je koeficient obračanja obratnih sredstev znatno nižji zaradi splošne jugoslovanske nelikvidnosti in visokega stanja dolgov naših kupcev, zavedati pa se moramo, da je stanje zalog v tovarni, na katere neposredno lahko vplivamo, znatno previsoko za doseganje optimalnih poslovnih stroškov.

Redne in prekomerne zaloge so vezane s stroški v obliki obresti na kapital, dodatno pa tudi s tem, ker vrednost materiala postopoma pada. Nemotena proizvodnja z optimalnimi zalogi surovin, pomožnega materiala in nedovršene proizvodnje pomeni minimum neuspele proizvodnje, hitro kroženje materiala od ene do druge delovne operacije, obvladanje tehnološkega postopka, sklepanje za proizvodne naprave primernih naročil in dobro načrtovanje proizvodnega programa. Sodobne tovarne našega tipa z zahtevnim, pestrim in zapletenim tehnološkim postopkom proizvodne tokove urejajo z računalniki. Tudi naša delovna skupnost bo postopoma uvajala elektronsko obračunavanje in programiranje, za kar pa bo potrebna sistematična organizacijska prilagoditev. Ta proces bo trajal najmanj dve leti.

V preteklem poslovnem letu si je v interesu tekočega izplačevanja osebnih dohodkov uprava železarne morala prizadevati,

da je s kratkoročnimi krediti blažila posledice preobsežnih notranjih zalog in visokega stanja dolžnikov. To je sicer draga, pa vendar ena od možnih rešitev, da se poslovanje in proizvodnja ne zaustavi. Za vodenje take podjetniške iniciative ni potrebna samoupravna pobuda in sodelovanje širokega kroga delavcev, zadostuje iznajdljivost ozkega kroga s financami neposredno zaposlenih ljudi. Drugače pa je, če se podjetniška dejavnost vodi po težji, a zato donosnejši poti, ki zahteva racionalno izkoriščanje sredstev za delo, surovin, energije, pomožnega materiala, storitev in delovnih sposobnosti. Brez pritegnitve širokega kroga prizadetih delavcev v ta proces uspeh ni zagotovljen. Evidentno je, da smo se pri nas posluževali kompromisne metode — del podjetniške tvornosti smo dosegali s sproščanjem zavestne samoupravne iniciative, drugi del pa smo reševali s finančnimi operacijami.

Mogoče bi bilo bolje, da bi druga možnost usahnila do kraja, potem bi bili primorani uvesti večjo rentabilnost z obratnimi sredstvi že pri sedanjí organizaciji dela. Kitajskih skokov res ne moremo delati, postopoma pa bomo vendar morali voditi boljše račune o naših zalogah. Med preteklim letom na žalost tega nismo opazili. Smo kot tisti, ki svojo nespečnost preganjajo s tabletami. Ko se jih enkrat navadijo, jih le postopoma, in to ne brez volje in muke, lahko opustijo. Volja je potrebna tudi nam, da bi s postopnim zniževanjem zalog gradili solventnost tovarne.

Največja umetnost držati zaloge je v njihovi optimalni rentabilnosti. Ob tem, da smo na koncu preteklega leta imeli na zalogi surovin in pomožnega materiala za 39,5 milijona din, nedovršene proizvodnje in polizdelkov za 85,5 milijona din, kar je skupaj 43,5 milijona din preko normativa, pred tem pa je prekoračitev bila celo večja, obrati niso mogli po programu proizvajati, ker niso imeli primerne vloške. To se smešno sliši, je pa dnevni pojav. Postopek za oskrbovanje zlasti z uvoznimi materiali, je zapleten. Večji del surovin, ki jih uporabljamo, je strateškega značaja, zato ob vsakem političnem konfliktu njihove cene skačejo in mi smo prvi na udaru. To neposredno najbolj čutijo naši nabavljaji, ki so na eni strani pod pritiskom obratov, na drugi strani pa imajo zaradi pomanjkanja finančnih sredstev in zaradi obnašanja uvoznih materialov na svetovnih tržiščih zvezane roke.

Skupaj smo lani nabavili za 226 milijonov din raznih materialov, kar je 26 % več kot v predhodnem letu. Medtem so obrati uporabili za 219 milijonov din surovin in drugih materialov ali 17 % več od predhodnega leta. Iz teh podatkov se vidi, da so med letom zaloge tovrstnih materialov namesto padle, porastle. Posebno pa je to kritično pri medobratnih zalogah, ki so od 1. januarja do 31. decembra 1969 porastle za 24 milijonov din ali za celih 39 %.

Ekspanzija na Ravnah

Železarna Ravne, ki je že v prvih dveh desetletjih doživljala izredno dinamiko rasti proizvodnje, se sedaj nahaja v edinstveni ekspanziji poslovanja. Od leta 1967 do 1975 se bo predvidoma obseg realizacije

povečal za 2 in pol krat. Preteklo poslovno leto je na tej poti bilo posebej pomembno.

Investicijsko dejavnost smo kljub finančnim in drugim težavam odvijali v glavnem po programu. Montirana je bila druga 40 t obročna elektro peč, nabavljena je bila vrsta obdelovalnih strojev, zgrajen prvi del težke mehanske obdelovalnice v dolžini 72 m, in kar je posebno pomembno, zgrajena je bila bločna proga nove valjarne.

Rojstni dan naše republike 1969, ko je pričela obratovati bločna ali težka proga, pomeni za Ravne, podobno kot leto 1963, zgodovinsko prelomnico proizvodnje in predelave jekla.

V tehnologiji bo vpeljan nov 2-tonski ingot, kar bo olajšalo delo v topilnici, izboljšalo plastično predelavo in strukturo paličastega jekla. Boljša, kot smo na startu lahko pričakovali, se je izkazala bločna proga. Vse njene naprave od valjarskega ogrodja, valjčnic in elektro pogona, kar nam je dobavila firma Škodaexport iz ČSSR, do globinskih peči norveške firme Elpit in litostrojevega kleščnega žerjava, delujejo v redu. S tem objektom se sklepa krog sedanjega investiranja, sočasno pa se utrjuje spoznanje o pravilnosti zasnove razvoja železarne na Ravnah.

Dokaz globalno ugodno zastavljenih naložb v proizvodne naprave še ne pomeni, da smo vedno imeli srečo tudi pri posameznih strojih in aparatih. Prehitre in slabo preverjene odločitve so nam povzročale, da smo dobivali posamezne agregate prezgodaj in nepripravljeni, nepravilen izbor pa nam je dal celo za nas neuporabne stroje. Ocena kaže, da imamo brez koristi za nas nabavljenih za okrog 1,1 milijona din takih sredstev. Ne bom jih našteval, ker vsak obratovodja za svoje dobro ve. Uporabiti jih bomo morali v druge namene ali odprodati.

Sedanje izkušnje nas opozarjajo na strpnejše nabavljanje novih naprav, pa naj si bo to v breme amortizacije, drugih skladov

ali na račun namenskih dolgoročnih kreditov. Zavedati se namreč moramo obveznosti, ki jih v zvezi z razvojem že imamo.

Poslovna izguba predlanskega leta je imela svoje posledice predvsem na gradnji objektov družbene ravni. Ker lani nismo razpolagali s skladom skupne porabe, so nam ostala le namensko oblikovana sredstva za stanovanjsko izgradnjo, ki pa so zaradi zadolženosti na tem področju bila že vnaprej angažirana. V tem je glavni razlog, da si delovna skupnost preko svojih samoupravnih organov prizadeva ob dejstvu, da se vrši proces prerazporeditve dohodka v korist osebnih dohodkov, za zaje-manje zasebnih sredstev. To se vrši po že vpeljani praksi predplačil najemnin, prodaje stanovanj iz fondov železarne Ravne, podpiranja individualnih graditeljev in, kar je novost, z razpisom notranjega posojila. To in vnaprej angažirana sredstva iz prihodnje akumulacije nam je omogočila, da smo tudi po letu krize stanovanjsko izgradnjo nadaljevali. Preteklo leto nam je dalo polovico strnjene naselja železarne Ravne. Dobja vas in s tem je delovna skupnost pridobila 44 družinskih stanovanj, z odkupom v novi stolpnici na Čečovju pa smo pridobili 30 stanovanj in 1 garsonjero. Poleg tega se je v hiše, zgrajene pod lastno režijo, kjer je bila kreditna pomoč železarne Ravne prisotna, vselilo dodatno 25 naših delavcev. Od teh jih je 11 izpraznilo stanovanja iz fonda železarne Ravne.

Za gradnjo Dobje vasi, kjer bomo skupaj z letos vseljenimi pridobili 85 družinskih stanovanj, so mišljenja različna. Prevladuje vsekakor odobravanje, in to:

- ker se s tem zagotavlja stalnost zlasti kvalificiranih in strokovnih delavcev,
- ker morajo kupci prispevati vsaj 40 % lastnih sredstev, ostanek pa vračati železarni,
- ker morajo vzdrževalne stroške prevzeti sami.

Negodovanje je bilo predvsem posledica sočasnega urejevanja komunalnih objek-

tov — kanalizacije, vodovoda, elektrike in cestišč, kar pa je pogoj za vseljevanje. Res je, da je temu naselju železarna posvetila večjo pozornost, ker je bila gradnja v neposredni njeni domeni, pri tem pa je ostalo zanemarjeno urejevanje novega naselja Gramoznica, kar spada pod stanovanjsko skupnost. Kljub dogovoru, da se to financira iz stanovanjskega sklada, se dela tudi v jesenskih mesecih pri urejevanju Gramoznice niso pričela. Izgovor, da železarna Ravne ne izvršuje svojih obveznosti do komunalnega sklada, je le delno opravičilo, zato bi jubilejno leto 1970 moralo dati končno ureditev tudi te četrti. Pa ne samo to, temveč ponovno olepšanje in vrnitev reda na vsa področja stanovanjskih naselij železarne Ravne.

Z izgradnjo novih objektov in povečevanjem kapacitet čaka železarno Ravne pereč problem izselitve stanovanj med cesto proti Prevaljam in tovarniškimi obrati. To bo terjalo znatna sredstva, saj moramo postopoma izseliti vsaj tri hiše s skupno 43 družinami. Realizacija tega bo možna edino z akumulacijo in odvajanjem pridobljenih sredstev v namenski del sklada skupne porabe.

Potem ko bo sedanje investiranje, predvidoma do kraja novega leta 1970 sklenjeno, bo železarna razpolagala z blizu 286 milijoni din osnovnih sredstev in okrog 134 milijoni din obratnih sredstev. V svojih skladih bo imela le 47 % teh sredstev, 53 % pa bodo tuja sredstva v obliki kredita. Visoka zadolženost bo torej značilnost vseh, pa tudi naše železarne.

Problem zadolženosti bomo morali reševati na dva načina:

- z donosnim proizvodnim poslovanjem, tj. s plodnim izkoriščanjem sredstev za delo,
- s prizadevanjem za naknadne kreditne olajšave.

Prva naloga je skoraj izključno domena naše delovne skupnosti, drugo pa je že prevzelo novo ustanovljeno Združeno podjetje slovenske železarne.

Integracija železarn

Integracija jeklarske industrije na Slovenskem je uspeh preteklega leta, na katerega smo lahko ponosni. Datumi: 15. september, ko se je na referendumu 4 petine delavcev izreklo za spojitve, 30. september, ko je bila podpisana pogodba o ustanovitvi Združenega podjetja slovenske železarne, in 15. november, ko se je prvič od nastanka sestal parlament — delavski svet slovenskih jeklarjev, bodo zapisani v zgodovini razvoja naše industrije. Spojitve železarn je vzor in luč za integracijske procese, ki bodo morali zajeti tudi druge industrijske in gospodarske organizacije.

Skromni so še plodovi na startu novo ustanovljenega podjetja. To se nahaja šele v formiranju svoje direkcije. Spočeta je že, po njenem rojstvu pa se bo začelo pravo delo združenega podjetja pri koordinaciji vseh dejavnosti od razvoja, proizvodnje, prodaje, oskrbovanja, kadrovanja do financ. Skupni nastop, ki bo tudi v prihodnje ena od glavnih prednosti spojitve, že daje svoje rezultate. Med te štejemo:

— načelno odobritev okrog 300 milijonov din kratkoročnega kredita pri Kreditni banki in hranilnici v Ljubljani, od katere-

Lepo za oči, pa ovira za promet

ga je bila prva tranša 40 milijonov din že decembra izkoriščena. Naša železarna je od te dobila 10 milijonov din;

— skupščinska odobritev udeležbe pri republiškem kapitalu v višini 51 milijonov din, kar bo posredovano za udeležbo pri odobravanju vloge Združenega podjetja slovenske železarne pri KBHL za trajna obratna sredstva v višini 232 milijonov din;

— odobritev kompenzacije dolga za vročena sredstva pri KBHL. Za našo železarno se je s tem zadolžitev znižala za blizu 40 milijonov din;

— odobritev odložitve odplačevanja kredita pri JIB. Za našo železarno to pomeni plačilo prvega obroka šele 1. avgusta 1971. leta.

Med aktivnosti združenega podjetja je treba prišteti tudi poseg za odobritev 8,15% povišanja cen valjanega in vlečenega materiala, dosežene na Zveznem izvršnem svetu decembra minulega leta. V teku je akcija trajnega reševanja ekonomskega položaja slovenskih železarn, in to:

— s posredovanjem sredstev iz republiškega kapitala — zahtevano dodatnih 50 milijonov din;

— z bonifikacijo obresti vseh dolgoročnih kreditov, tako da bi železarne plačevale le 4 % obresti;

— z znižanjem interkalarnih obresti vsaj na polovico, kar bi za vse železarne SRS pomenilo znižanje dolgoročnega kredita za 65 milijonov din;

— z vpeljavo takega sistema cen jeklu, ki bi omogočil stalno prilagojevanje z gibanjem domicilnih ali notranjih prodajnih cen na zahodnoevropskem gospodarskem tržišču.

Glavna prizadevnost, in to na področju specializacije in nadaljnega razvoja, pa se bo šele odprla.

Naša tovarna je tudi po ustanovitvi Združenega podjetja slovenske železarne obdržala svojo podjetniško in dohodkovno pridobitnost. Skrb združenega podjetja za finančne probleme in nove kredite zato ne pomeni, da se bomo smeli neposredno odločati za nove zadolžitve. Osnova, ki nastaja, bo gotovo omogočila nove razširitve, predvsem na področju serijske proizvodnje in druge predelave naših kovanih, litih in valjanih izdelkov. Za vsako novo investiranje pa bomo morali napraviti skrbno obdelane investicijske programe in projekte. To od nas logično zahtevajo predvsem samoupravljalci.

Jeklo v družbeni reprodukciji

V prvih letih uvajanja socialističnega tržnega gospodarstva pri nas črna metalurgija preživlja krizo. To ni razlog za pesimizem. Vloga jekla v družbeni reprodukciji je povsod v svetu taka, da je ni sile, ki bi mu jo pri nas lahko odvzela. Preteklo leto, ko je konjunktura porastla, se je hitro izkazalo, da ni nacionalne industrije brez nacionalne proizvodnje jekla.

Od 1939. do 1968. leta se je proizvodnja jekla v svetu dvignila od 136 milijonov t na 550 milijonov t ali za blizu 4-krat. Rast proizvodnje tega, za celotni razvoj osnovnega materiala pa gre dalje. Največji skok so pri tem dosegli Japonci, ki jih smatramo za svetovni gospodarski čudež. Kljub temu da sami ne razpolagajo s surovinami, so od 1952. do 1969. leta proizvodnjo dvig-

nili od 7 na 84 milijonov t ali povprečno 4,5 milijona t letno.

Jugoslavija po dinamiki rasti tudi spada med prve na svetu. Kar za 8-krat je po osvoboditvi povečala proizvodnjo jekla. To pa na žalost ne pomeni, da smo visoko razviti, saj leta 1968 nismo dosegli niti 100 kg jekla na prebivalca in so nas prehiteli celo Španci ter Bolgari. Slovenija je po rasti na svetovnem poprečju. Od 1939. do 1968. leta je surovo jeklo dvignila od 140.000 t na 565.000 t ali za 4-krat, po količini 334 kg na prebivalca pa se vključujemo med srednje razvite dežele, kot so Italija, Poljska in druge. V potrošnji jekla, ki znaša preko 400 kg na prebivalca, pa je v Sloveniji še bolj izražena industrijska razvitost. Integralni razvojni program Združenega podjetja slovenske železarne predvideva daljnjo rast proizvodnje jekla, tako da bo leta 1975 že dosegla raven 500 kg na prebivalca te republike. Ob rasti proizvodnje jekla pa je važna usklajenost z razvojem predelovalnih zmogljivosti. Gospodarnost slovenske industrije, njena reproduktivna sposobnost in konkurenčnost bodo toliko večje, kolikor bolj bo na tem področju sklenjen krog proizvodnje in predelave jekla, zato bo sožitje s kovinsko predelovalno industrijo ena od prednostnih nalog novo ustanovljenega Združenega podjetja slovenskih železarn.

Jubilejno 1970. leto

Vstopili smo v novo poslovno leto 1970, leto posebnega, lahko rečemo tudi zgodovinskega pomena naše delovne skupnosti tovarne plemenitega jekla na Ravnah. V novem letu bomo:

— skupaj z drugo industrijo zaključili tekoče 5-letno obdobje gospodarskega razvoja 1966—1970;

— zaključili po razsežnosti razvojnega projekta največje investiranje po osvoboditvi, ki bo pomenilo povečanje proizvodnih zmogljivosti od 80.000 na preko 200.000 t surovega jekla letno;

— proslavljali 350-letnico, odkar se je v Mežiški dolini pričelo taliti in pridobivati jeklo.

Leto 1970 bo torej za nas leto velikih dogodkov, leto sredi največjega proizvodno poslovnega razmaha jeklarne na Ravnah. Že v tem letu morajo v podjetniških rezultatih biti izraženi plodovi novih naložb v osnovna in v obratna sredstva. Načrt proizvodnje predvideva 350.400 t skupne proizvodnje, kar je proti dosežku 1969. leta 19 % več. Blagovne proizvodnje predvidevamo 105.800 t, kar pomeni kljub znižanju proizvodnje ingotov za prodajo napredovanje za 17 %. Realizacije, to je vrednosti prodaje naših izdelkov in uslug, načrtujemo 390 milijonov din ali 13 % več od dosežka preteklega leta.

Višje predvidena rast skupne proizvodnje od realizacije je posledica zadnjega investiranja, ki je bilo prednostno na objektih 114. industrijske veje, tj. na področju črne metalurgije. Ta se odraža v predvideni strukturi, ki predvideva 56,4 % realizacije 114. in 43,6 % 117. veje. Zaradi relativno povečane prodaje črne metalurgije se bo znižala tudi povprečna cena na predvidenih 3,7 din/kg prodanega blaga.

Načrt izvoza predvideva obseg prodaje na zunanja tržišča v višini 4.000.000 dolarjev, kar ob veljavnem premiranju pomeni 56 milijonov din ali 14,5 % celotne realizacije. Od prodaje na zunanja tržišča predvidevamo z izdelki črne metalurgije 65 % in z izdelki kovinsko predelovalnih obratov 35 % realizacije, kar pomeni, da bosta tudi v novem letu glavni delež pri izvozu imela valjano in kovano jeklo. Naša politika mora iti v drugi smeri, v smeri povečevanja izvoza predvsem na račun visoko vrednih termično in mehansko obdelanih izdelkov, po možnosti kompletnih strojev. To bo predvsem naloga novega srednjeročnega petletnega razvojnega programa za obdobje 1971—1975.

Povečanje produktivnosti dela na vsaj 110.000 din realizacije na zaposlenega letno, kar je 8 % več od dosežka lani, bo naj-

Kupi

Gaz

zahtevnejša, najvažnejša in najkompletnejša zadolžitev gospodarskega načrta za leto 1970. Ta pomeni, da za predvideno realizacijo sme naša delovna skupnost zajemati poprečno največ 3550 ljudi, ali 4,4 % več od letošnjega leta. Vsak dodatno zaposleni, pa naj si bo pri stroju ali v pisarni, bo moral pomeniti tudi dodatno realizacijo vsaj v višini 9150 din mesečno. Za izvršitev te glavne sestavine gospodarskega načrta novega poslovnega leta moramo:

- znižati obseg neuspele proizvodnje,
- uskladiti ritem proizvodnje in izboljšati notranje medsebojno oskrbovanje,
- urejati organizacijo poslovanja,
- izboljšati tehnološki postopek.

Od uspešnosti na teh področjih in od prizadevnosti ter števila ljudi bodo pogojeni tudi naši osebni dohodki, ki jih poprečno mesečno predvidevamo vsaj 1250 din, ali 5 % več od preteklega leta. Da bi si to zagotovili, gospodarski načrt predvideva:

- Politiko priprtih vrat, kar pomeni, da mora sprejem novih delavcev biti v prvi vrsti le regeneracija zaposlenih in da mora biti pogojen z izboljšanjem strukture zaposlenih na vseh kvalifikacijskih in strokovnih ravneh.

— Objektivirano medobratno kontrolo in kontrolo končnih izdelkov. V ta namen je za vodje obratnih kontrol predvidena posebna nagrada, ki bo najvišja takrat, ko za preteklo mesečno obdobje od drugega obrata ali zunanjega odjemalca ne bo prišla nobena reklamacija.

— Koncentracijo priprave dela in večjo koordinacijo s prodajno službo. V ta namen bodo priprave dela evidenčno zasledovale proizvodne zmogljivosti, ki pa zlasti za nas niso statične, temveč morajo postopoma rasti.

— Zožitev prodajnega programa na izdelke, za katere je tehnologija osvojena in vpeljana.

— Vpeljavo kontrolnih ur in s tem izboljšanje prisotnosti na delovnem mestu.

— Razpis namenskih nagrad za posebne dosežke na področju povečevanja obsega proizvodnje z večjo produktivnostjo in rentabilnostjo dela.

Proizvodno poslovni dosežki v zadnjem mesecu preteklega leta tako po obsegu, realizaciji kot pri izvozu so dobra osnova za optimizem in za smelo snovanje akcije delovne skupnosti s parolo

400 milijonov za jubilej

Decembrska realizacija 33 milijonov din je dokaz, da prebijanje 4. stotice letnega obsega prodaje naših izdelkov in storitev ni nedosegljivo. Potrebno bo le izkoriščanje obstoječih in novih proizvodnih naprav in mobilizacija vseh, zlasti pa strokovnih sodelavcev.

Ekspanzija, v kateri se nahaja železarna Ravne, potiska v ospredje problem nepopolne kvalifikacijske in strokovne zasedbe delovnih mest. Ni zato naključje, saj kadri rešujejo vse, da smo že v preteklem letu povečali število razpisanih štipendij in se odločili za prisotnost višjega šolstva na Ravnah. To bo v perspektivi pomenilo izboljšanje znanja in strukture zaposlenih. Proces proizvodnje in predelave žlahtnih jekel je zahteven in zapleten, lahko pa je ob sposobnosti in prizadevnosti zaposlenih visoko rentabilen. Ne spričevala, temveč delovna ustvarjalnost mora pri tem tudi v prihodnje biti mera za mesto, vlogo in prejemke zaposlenih. Zavedati pa se moramo, da je ob praksi učenje in šolanje pogoj za boljše obvladanje in uspešno izvrševanje delovnih dolžnosti.

V novem poslovnem letu moramo izdelati nov srednjeročni petletni razvojni program. Ta ne bo več ločena zasnova, temveč sestavina enotnega srednjeročnega razvojnega načrta Združenega podjetja slovenske železarnice za obdobje 1971—1975. Za našo tovarno že izdelani osnutek na zaključku tega novega petletnega obdobja predvideva 560 milijonov din letne realizacije. Prepričan sem, da bo prvo skupno načrtovanje razvoja in vloge slovenskega jeklarstva ali usklajena proizvodnja železarn Jesenice, Ravne in Štore prinesla višje poslovne rezultate in lastno reproduktivno sposobnost v vse organizacije združenega dela. Naša tovarna, ki je že v pripravljalnem obdobju odigrala važno vlogo, mora zato tudi v

prihodnje delati na utrjevanju novorojenega skupnega združenega podjetja.

Predstavniki delovnih skupnosti Jesenic in Štor so posredovali pri predstavnikih samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij naše tovarne za oblikovanje vodstva direkcije združenega podjetja. Potem ko so izrazili svoje mišljenje, da je moj odhod v generalno direkcijo potreben razvoju slovenskega jeklarstva, se nisem mogel več izogniti prijavi na razpisano delovno mesto. Odločitev je sedaj pri delavskem svetu združenega podjetja slovenske železarnice. Še vedno upam na boljšo rešitev, in to zaradi tega, ker sem v 24 letih na Ravnah postal domačin, delovno vzdušje in medsebojni odnosi pa omogočajo ustvarjalno delo, želim si pa predvsem sodelovanja do sklenitve zasnovanega razvojnega programa. Če tej moji želji ne bo ustrezno, korenine, ki so se razrastle, ne morejo biti izruvane.

S težkim srcem sem marca 1946 prišel v Guštanj, a še s težjim bi se od Raven poslovil. Tu se mi je oblikoval nov dom, izražala hvaležnost in gradil družbeni ugled. Najvišja slovenska priznanja: Bloudkovo nagrado na področju telesne kulture in Kraigherjevo nagrado na gospodarskem področju ste mi omogočili ravenski delovni ustvarjalci. Vsem: delavcem pri strojih, tehničnim, strokovnim in administrativnim sodelavcem, samoupravnim organom in družbeno političnim delavcem, ki ob upoštevanju notranjih protislovij skrbite za vzajemnost in uspešnost dela, iskrena hvala.

Ob letnem prehodu najprej iskreno čestitam 223 deset- in dvajsetletnim jubilarom dela, zlasti pa: Francu Babinu, Francu Čapelniku, Francu Havleju, Ivanu Ježu, Ivanu Mihelaču, Jožetu Poriju, Francu Pušniku II., Ernestu Rutarju in Viktorju Slemniku, ki so bili proglašeni za 30-letne jubilate. Iskreno se za preteklo letno obdobje zahvaljujem vsem požrtvovalnim delavcem, ki so s svojim delom omogočili, da se železarna Ravne po obsegu povečuje in da ji ugled raste; na koncu pa vsem sodelavcem in prek vas vašim družinskim članom želim srečno in uspešno 1970. leto

V naših hribih

Foto: R. Gradišnik

30 LET ZVESTOBE ŽELEZARNI

V lepo navado je preraslo v naši železarni vsakoletno slovesno proglaševanje jubileantov, enako tudi objava njihovih portretov v besedi in sliki. Ti prikazi so kratki, skromni in iz objektivnih razlogov včasih kliširani.

Vseeno pa dajejo slutnjo polpretekle dobe in življenj, ki so del nas in našega kraja. So iskrena zahvala za 30-letno zvesto delo in zgled zvestobe mlajšim.

Franc Babin se je rodil 3. oktobra 1915 na Ravnah. Tu je hodil v šolo in odraščal pri starih starših. Od začetka je bil furman, štiriindvajsetleten se je zaposlil v železarni. Od kraja je delal pri martinovki, nato pa na skladišču ingotov; zadnjih pet let dela kot čistilic ingotov. Torej je zmeraj delal v težkih pogojih, vendar se nikoli ni pritoževal, ni bolehal. Skromno in tiho je vedno izvrševal, kar mu je bilo naloženo.

Ni si ustvaril družine, ostal je sam in vendar živi v njem dobrota. Kadar ima on, imajo tudi drugi. Kadar imajo drugi, no — ni važno!

Dober tovariš, dober delavec.

Franc Čapelnik se je rodil 29. oktobra 1914 na Ravnah, njegov oče je bil topilec v železarni. Po končani osnovni šoli se je šel učiti za čevljarja, pa mu ni uspelo, ker je mojster prišel na kant. Ker druge zaposlitve ni bilo, je šel delat na kmete. Poleti je delal v gozdu, bil je furman na Pirkofu in celo kot splavar se je poskusil.

Leta 1939 se je zaposlil v železarni. Prva tri leta je delal v valjarni. Od tam je šel na skladišče ingotov, nato pa v livno jamo pri martinovki, kjer je ostal 23 let. Tam je opravljal različna dela, pri peči, v jami. Ne pomni več, koliko novincev je uvedel v delo. Zadnjih pet let je zaradi astme delal na pripravi vložka kot kontrolor, aprila lani je odšel v pokoj.

Najlepša leta svojega življenja je pustil v livni jami, otroke je spravil h kruhu. Kljub garanju v težkem delovnem okolju pa se vedno rad spominja tovarštva, ki je bilo v livni jami med delavci, mojstri in obratovodji.

Franc Havle se je rodil 29. oktobra 1914 tesarju na Tolstem vrhu. Po končani šolski obveznosti je opravljal gozdna in tesarstva dela ter pomagal pri delih na občinskih cestah. Tudi na železnici je delal kot progovni delavec l. 1938 ter bil zaradi pomanjkanja kredita »zdrav in izplačan« odpuščen. Februarja 1939 je končno dobil stalno zaposlitev v železarni.

Delal je v valjarni, pri tesarjih pa v težki kovačnici ter spet v valjarni. Zaradi bolezni so ga premestili v špedicijo, kjer je še danes odpremnik.

Šest otrok je moral preživljati, zato je moral tudi še po šihu misliti bolj na razna dodatna dela kot na kakšno društveno dejavnost; na zabave ni mogel niti pomisliti. Primerja delovne pogoje nekdanj in danes ter se spomni, kako so včasih 4 — 5 tonske ingote v kovačnici na roke dvigali v peč pa spet nazaj na voziček in samotež pod kladiva in stiskalnice. Veliko šihov pomni, ko je dvignil 40 — 50 ton.

Franc Babin

Franc Čapelnik

Franc Havle

Ivan Jež

Ivan Mihelač

Zdaj je večina otrok že pri kruhu, zdaj se nekoliko lažje živi.

Ivan Jež se je rodil 16. junija 1917 na Tolstem vrhu. Na domači kmetiji je delal do l. 1939, ko so kmetijo prodali, potem se je zaposlil v železarni.

Od začetka do upokojitve novembra lani je delal v topilnici, ves čas pri pečeh. Od l. 1948 do 1967 je bil topilec pri martinovki, nato po potrebi pri drugih pečeh.

Na srcu je zbolel, in ker se je medtem tudi let (z dodatnimi meseci za težko delovno okolje) nabralo dovolj, se je dal upokojiti. Ko primerja delo na kmetih z onim v topilnici, pravi, da se človek v topilnici v eni uri bolj spoti kot pri košnji v celem dnevu.

K Dravi že petnajst let hodi ribarit vsako poletje in potem, ko je svoje tri sinove spravil h kruhu, je zaživel bolj lagodno.

Ivan Mihelač se je rodil 10. februarja 1915 v Dobji vasi. Oče, železar, je padel na italijanski fronti, mama je delala na grofovi vrtnariji. Po osnovni šoli se je pri Škofu na Ravnah izučil za peka. S kolesom je prevažal kruh vsak dan do Dravograda, Črncev in Otiškega vrha; po 50 kg je imel na hrbtu. Poleti je še šlo, pozimi pa je bilo hudo in je zbolel, pustil je pekarstvo ter se l. 1939 zaposlil v železarni.

Dve leti je delal v vzmetarni, eno leto v valjarni, pa v kovačnici pri podkvah na 11-urnem šihu. Tam je bil kurjač peči in zagrevalec, dokler so v železarni delali podkve. Potem je delal pri martinovki in v livni jami, kjer si je poškodoval nogo ter bil premeščen v energetske obrate za kurjača. Zdaj je že pet let strojnik v kompresorski postaji.

Ni lahko z eno plačo preživljati številne družine, zato v prostem času žaga drva po Čečovju že celih dvajset let.

Jože Pori II se je rodil 19. februarja 1922 v Kotljah očetu delavcu kot najstarejši od petih otrok. Po končani osnovni šoli se je že s petnajstimi leti zaposlil v železarni.

Začel je v strugarni osi kot pomožni strugar; takrat se je strokovno izpopolnjeval na ta način, da so ga dajali od stroja do stroja. Kvalificiran strugar je uradno postal l. 1949. Dve leti je bil potem predelavec pri revolvericah. Zaradi potreb je bil premeščen v brusilnico za ostro brušenje orodja, pridobil visoko kvalifikacijo l. 1957. Leta 1964 je postal glavni delovodja, kar je še danes.

Precej racionalizacij je že opravil, prijavil pa je doslej tri. Vedno misli na to, da bi bilo delo čim boljše in čim lažje. Delavci pravijo, da je predober, on pa meni, da ga je pač življenjska šola med drugim naučila tudi razumeti delavce.

Tehnične izboljšave in kvalitetno delo, dva sinova — študenta in v prostem času sadjarstvo — to so njegove vsakdanje skrbi in veselja.

Franc Pušnik II se je rodil 27. februarja 1921 na Ravnah. Njegov oče je bil najprej Thurnov kočijaž, nato vratar v žele-

JUBILANTI DELA V LETU 1969

Jože Pori

Franc Pušnik

Ernest Rutar

Viktor Slemnik

zarni. Po končani osnovni šoli se je s petnajstimi leti zaposlil v železarni.

Začel je v livarni pri jedrih, v vojnem času pomagal delati letalska krila, po osvoboditvi pa se je zaposlil v vzmetarni kot brusilec, kar je še danes.

V hišico, ki si jo je uspel zgraditi na Prežkem vrhu, je vložil veliko dela in truda. Dva fanta ima, oba pred izbiro poklica, žena ni zaposlena in treba je po šihu iskati dodatna dela, da človek nekako shaja.

Ernest Rutar se je rodil na Ravnah 3. decembra 1921 očetu, ki je delal v železarni pol stoletja in imel osem otrok. Ernest je po končani osnovni šoli šel po očetovih stopinjah ter se l. 1937 zaposlil v železarni.

Obrat

Delavci

Delavke

10 let 20 let 30 let 10 let 20 let 30 let

JEKLARNA

Topilnica	7	6	3	—	2	—
Livarna	18	8	—	2	1	—
Modelna mizarna	3	3	—	—	1	—
Čistilnica	4	3	—	1	1	—
Skupaj:	32	20	3	3	5	—

TPO

Valjarna	15	7	—	—	—	—
Kovačnica	9	9	1	—	—	—
Termična obdelava	3	2	—	—	—	—
PD TPO	1	—	—	—	—	—
Obračun TPO	—	—	—	2	—	—
Skupaj:	28	18	1	2	—	—

SKLOP MEH. OBRATOV

Mehanična delavnica	18	6	2	5	5	—
Vzmetarna	1	3	1	—	—	—
Jeklovlek	—	1	—	—	—	—
PDM	—	1	—	1	—	—
Konstruktorski biro	—	—	—	1	—	—
Skupaj:	19	11	3	7	5	—

ENERG. VZDRŽEVALNI OBRATI

Energetski obrati	2	2	1	1	—	—
Vzdrževalni obrati						
Strojni remont	8	3	—	1	—	—
Elektro remont	2	4	—	—	—	—
Gradbeni remont	2	4	—	—	—	—
Promet	6	—	—	—	—	—
Skupaj:	20	13	1	2	—	—

TKR

UPRAVA S CENTRALNO SLUŽBO	9	1	—	5	2	—
---------------------------	---	---	---	---	---	---

Vsega:	3	6	1	9	3	—
--------	---	---	---	---	---	---

	111	69	9	28	15	—
--	-----	----	---	----	----	---

Delati je začel v strugarni najprej kot nekvalificiran delavec, potem pa se je izučil za strugarja. Za nekaj časa je bil sicer po potrebi premeščen v valjarno, vendar se je kmalu vrnil v mehanično, kjer je še danes.

Mirnemu in dobremu delavcu je zrasla družinica skoraj tako kot očetu, večina otrok je še šoloobveznih, zato mu življenje poteka na relaciji: dom — železarna in še dodatna dela vmes, da je mogoče živeti.

Viktor Slemnik se je rodil 27. februarja 1920 v Starem trgu pri Slovenjem Gradcu. Oče je delal v železarni do l. 1928, ko je nastopila kriza, potem pa spet od l. 1937. Viktor je po končani osnovni šoli pomagal doma na majhni kmetiji do l. 1938, ko je prišel na Ravne in opravljal priložnostna dela na kmetih ter sekal les pri grofu Thurnu.

V železarni se je zaposlil l. 1941. Začel je pri zunanjih delih, nadaljeval pa večinoma v valjarni in kovačnici. Udeležil se je NOB, bil kurir na mozirski planini, v zaščiti štaba IV. operativne cone, nato pa pri KNOJ.

Po demobilizaciji se je vrnil na delo v kovačnico, kjer je ostal do danes. Začel je kot delavec, bil nato predelavec pri kladi-vu in stiskalnici, nakar je postal l. 1961 delovodja lahke kovačnice. Večkrat je bil

vodilni funkcionar v organih delavskega samoupravljanja, zdaj pa je predsednik občinske komisije, ki skrbi za vprašanja borcev.

O možu, ki ima zase in za svoje delavce močno razvit občutek odgovornosti do dela, vedo nadrejeni povedati samo dobro.

n. r.

Začetek in konec

Epirski kralj Pir je bil sredi velikih priprav na vojno proti Rimljanom. Cinea, njegov prijatelj in svetovalec, ga je vprašal, kakšne koristi si obeta od te vojne.

»Upam,« se je zamislil Pir, »da bom osvojil Italijo.«

»In kaj potem?«

»Nato bomo osvojili še Kartagino in Afriko.«

»In kaj bomo storili, ko bodo vse te dežele pod našo oblastjo?«

»Potem bomo šli nad Makedonijo in druge dežele.«

»In ko bomo osvojili že ves svet?«

»Potem bomo srečno živeli in med zasluženim počitkom veselo kramljali s prijatelji.«

»Toda, kralj,« je glasno pomislil Cinea, »ali ne bi mogli začeti s tem, kar ti hraniš za konec?«

SKLEPI UPRAVNEGA ODBORA

Na sejah meseca decembra je upravni odbor razen o pripravi materiala in predlogov za DSP razpravljaj še o ustanovitvi oddelka višje šole za organizacijo dela na Ravnah, o odpremi in realizaciji meseca decembra, smernicah načrtovanja produktivnosti dela za leto 1970, o obsegu in načinu rešitve reklamacije IKL, obravnaval pa je tudi nekatere druge tekoče poslovne zadeve železarne.

S posameznih področij, ki so bila obravnavana, je upravni odbor sprejel naslednje zaključke:

Na Ravnah se za potrebe naše železarne odpre dislocirani oddelki proizvodno organizacijske smeri višje šole za organizacijo dela v Kranju. Naša železarna krije stroške šolanja za:

a) 25 stalnih slušateljev in

b) 10 občasni slušateljev, ki bodo obiskovali predavanja samo iz določenih predmetov.

Brez predhodnega testa ima prednostno pravico pri vpisu v šolo 10 tistih delavcev v obratih, ki že zasedajo delovna mesta, za katera se zahteva VS izobrazba in take izobrazbe nimajo, je pa njihovo delo vezano na predmete in učni program šole oziroma jim je dodatna strokovna izpopolnitev na tem področju za opravljanje dela potrebna.

Za še 15 prostih mest se opravi razpis in bodo kandidati izbrani na podlagi predhodno uspešno opravljenega strokovnega testa. Če bo več kandidatov opravilo test enako uspešno, imajo prednost pri vpisu tisti, ki imajo že najmanj 5 let delovne dobe.

Strokovni test naj bo po težavnosti približno enak testu, ki so ga že opravljali delavci, ki jim je bil vpis v VŠOD na stroške železarne odobren. Tem delavcem strokovnega testa ponovno ni potrebno delati in se jih pri končni razvrstitvi razvrsti po ocenah, ki so jih dosegli na testu in po katerih bodo razvrščeni tudi drugi kandidati, ki morajo strokovni test še opraviti.

Če se vsi delavci, ki zasedajo delovna mesta, na katerih jim je omogočen vpis v šolo brez opravljanja strokovnega testa, za študij ne bi odločili, se temu ustrezno poveča število drugih prostih mest.

Z vsemi, ki jim je vpis odobren brez strokovnega testa, kakor tudi tistimi, ki bodo izbrani na podlagi uspešno opravljenega testa, katerih skupno število pa ne more presegati 25, je skleniti pogodbo, da bodo v primeru, če šolanje prekinejo oziroma šole ne končajo, povrnili železarni najmanj polovico nastalih stroškov šolanja.

Kadrovski oddelki mora z vodstvom šole urediti vse potrebno, da se učni program, ker bodo predavanja samo popoldne, prilagodi tako, da se ta podaljša od 2 na 3 leta. Kadrovski oddelki pa mora s sodelovanjem drugih strokovnih služb določiti tudi tiste delavce, ki bodo obiskovali predavanja samo iz določenih predmetov.

Upravni odbor je bil seznanjen s stališči in smernicami za načrtovanje produktivnosti dela za leto 1970, ki jih je na razširjeni seji sprejel strokovni kolegij. Upravni odbor se strinja z ugotovitvijo, da je vzrok za stagnacijo, ki jo beležimo na

področju produktivnosti dela, predvsem v previsokem obsegu neuspele proizvodnje, neosvojeni proizvodnji, nepopolnem obvladovanju tehnološkega postopka, neusklajenem notranjem medsebojnem oskrbovanju in nezadostni skrbi pri vpeljavi novo sprejetih v produktivno delo. Pri načrtovanju za naslednje leto bi zato morali upoštevati 8 odst. povečanje produktivnosti dela za celotno železarno, kar je realno izhodišče v prizadevanju za izboljšanje dela. Da bi to lahko dosegli, bodo potrebni nekateri ukrepi. Pri sprejemanju novo zaposlenih bo treba vpeljati politiko priprtih vrat. Zboljšati bo potrebno prisotnost na delovnem mestu in zato pospešiti vpeljavo kontrolnih ur. Objektivirati bo treba medobratno kontrolo in kontrolo končnih izdelkov, za kar naj bi se vpeljale za vodje obratnih kontrol posebne nagrade, ki naj bi bile najvišje takrat, ko za preteklo mesečno obdobje iz drugega obrata ali od zunanjih odjemalcev ne bi prišla nobena reklamacija. Zboljšati bo treba vzdrževanje proizvodnih naprav in koordinacijo dela med prodajnim oddelkom in pripravo dela. Razpisovati bi bilo potrebno namenske nagrade za rušenje ustaljenih norm mesečnega obsega proizvodnje, kvalitete izdelkov po grupah in obratih. V vsakem obratu posebej bo potrebno vzpodbujati produktivnost dela in evidenco prilagoditi tako, da bo primerjava za nazaj in medobratno možna.

Upravni odbor je tako potrdil smernice, ki jih je upoštevati pri načrtovanju za naslednje leto, potrdil pa tudi sprejete in predlagane ukrepe strokovnega kolegija, ki jih je potrebno storiti za povečanje produktivnosti dela in zboljšanje poslovanja.

Upravni odbor je bil seznanjen z obsegom reklamacije materiala, ki ga je reklamiralo podjetje IKL iz Beograda, seznanjen

pa tudi s poročilom komisije, ki je bila imenovana za ugotovitev vzrokov in višino nastale škode. Reklamacija je posledica delne zamenjave materiala, delno pa nepopolne termične obdelave. K reševanju reklamacije smo v naši železarni pristopili zelo resno in hitro, saj smo doslej kupcu vrnili že okrog 200 ton za nadaljnjo predelavo sposobnega materiala, zato tudi višina dodatnih stroškov in škode ne bo taka, kot se je v začetku predvidevalo. Upravni odbor pa je, potem ko se je v celoti seznanil z obsegom, vzroki in posledicami reklamacije, odločil, da morajo v železarni za to odgovorne službe ukreniti vse potrebno, da se podobne reklamacije v bodoče ne bi več pojavljale.

Upravni odbor je bil tudi seznanjen z zahtevo in potrebo po izselitvi družin iz stanovanjskih hiš, ki so v neposredni bližini tovarniških objektov. Najbolj pereč je problem izpraznitve zgradbe, v kateri je že del kemijskega laboratorija. Prostore bi namreč nujno potrebovali za razširitev tega oddelka. V iskanju možnosti, kako bi nastali problem v naši železarni rešili, je bilo odločeno:

— Stanovanjsko hišo na Koroški c. 17, katere del je že preurejen za potrebe kemijskega laboratorija, je izprazniti najpozneje do meseca aprila 1970. Zadevo je urejevati tako, da je stanovalce, ki stanujejo v pritličju in 1. nadstropju, izseliti že letos, medtem ko naj se preselitev stanovalcev, ki stanujejo v podstrešnih stanovanjih, urejuje tako, da bo hiša v celoti izpraznjena do meseca aprila 1970. leta.

— Stanovanjska komisija mora izdelati tudi program in načrt preselitve stanovalcev iz drugih stanovanjskih hiš, ki so v neposredni bližini tovarniških objektov. Preselitev teh strank mora biti opravljena najpozneje do konca leta 1971. Da bi to bilo možno, mora stanovanjska komisija

Drsališče, posebno pred 6. uro zjutraj

ugotoviti, katera stanovanja bodo v navedenem obdobju na razpolago oziroma kako bo realizacija preselitve do časa, ki je določen, izvedljiva.

Na predlog posameznih vodstev sklopov obratov za benificiranje delovne dobe in odobritev dodatka za okolje dela delavcem, razporejenim v strokovne grupe, je bilo odločeno:

— Inž. Petru Delaku, Janezu Doklu, Vinku Pušniku in Francu Frasu se glede na to, da pretežno opravljajo dela v 1. in 2. okolju, v smislu 12. odstavka 39. člena pravilnika o delitvi OD prizna 5-odst. dodatek za okolje dela. Povečano število enot se vsem upošteva po morebitnem odbitku zaradi pomanjkanja delovne dobe.

— Karlu Vugrincu, Stanku Bricmanu, Janku Toreju, Vinku Pušniku in Francu Frasu se je v smislu 11. odstavka 39. člena pravilnika o delitvi OD benificirala delovna doba za prehod v naslednjo višjo skupino, s tem da bo prehod možen, potem ko bodo vsi izdelali in predložili strokovni elaborat, kot to določa 8. odst. že citirane- ga člena.

— Jože Ravlen ima po delovni dobi že izpolnjene pogoje za prehod v naslednjo višjo skupino in bo lahko napredoval, ne da se mu delovna doba benificira, s pogojem da izdela in predloži strokovni elaborat.

Razprava o tem pa je načela nekatere probleme, ki se pojavljajo pri ocenitvi in potrditvi strokovnih elaboratov. Ugotovljeno je bilo, da pravilnik, ki naj bi predpisoval postopek izdelave in predložitve strokovnih elaboratov, še ni izdelan, da pa je tudi strokovnost že izdelanih in predloženih elaboratov zelo različna. Z namenom, da bi postopek, zahtevnost in strokovnost elaboratov bili pri vseh na enakem nivoju, je bilo odločeno, da morajo strokovne službe do 15. decembra 1969 predložiti upravnemu odboru predlog o ocenitvi in potrditvi strokovnih elaboratov.

Kot vsako leto se je pri opravljanju inventure pojavil problem plačila za te potrebe opravljenega dela preko polnega delovnega časa. Ker mora biti inventura opravljena do določenega roka, je bilo odločeno:

— delavcem, ki bodo zaradi obsega dela pri inventuri morali opravljati delo tudi izven rednega delovnega časa, se za te potrebe opravljeno delo plača v obliki dela preko polnega delovnega časa, s tem da mora centralna komisija za inventuro:

a) z vodstvi obratov in oddelkov doseči sporazum, da bi delavci, ki bodo delali pri inventuri preko polnega delovnega časa, za opravljeno število ur dobili nadomestilo v obliki enakega prostega števila ur ali delovnih dni;

b) vsi, ki bodo delali pri inventuri preko polnega delovnega časa, morajo do 8 delovnih ur izkoristiti v obliki prostega dne ali prostih ur, in šele preostalo število ur, če jim jih ne bo mogoče nadomestiti v obliki prostih dni, se lahko plača.

Na predlog posameznih sektorjev so bila odobrena naslednja službena potovanja v inozemstvo:

— Inž. Mitji Šipku 6-dnevno službeno potovanje v Zahodno Nemčijo, kjer bo v poslovno-tehničnih zadevah obiskal železarno v Hattingenu in tvrdko MAN.

— Antonu Potočniku 6-dnevno službeno potovanje v Bolgarijo in Romunijo zaradi ugotovitve obsega izvoza rezilnega orodja naslednje leto v tej državi.

— Inž. Antonu Letonji in Francu Kočniku 4-dnevno službeno potovanje v Romunijo zaradi ugotovitve obsega in načina rešitve reklamacije materiala.

— Inž. Janezu Bratini in Jožetu Kertu 1-dnevno službeno potovanje v Avstrijo zaradi nabave nadomestnih delov za popravilo glavnega elektromotorja srednje proge valjarne.

— Inž. Romanu Habru in Vinku Soldi 1 in poldnevno službeno potovanje v Avstrijo v zvezi z rešitvijo reklamacij železniških osi.

— Inž. Jožetu Geršaku, inž. Francu Urancu, inž. Janku Gnamušu in inž. Antonu Pratkanarju 1-dnevno službeno potovanje v Avstrijo, kjer si bodo v železnarni v Kapfenbergu ogledali vse njihove tehnološke faze mehanske obdelave, kontrole in termične obdelave valjev.

— Ivanu Vušniku 8-dnevno službeno potovanje v ČSSR, kjer se bo pri tvrdki Škoda seznanil z elektro napravami in instalacijami raznih obdelovalnih strojev, ki jih imamo tudi v naši železnarni.

Ugodeno je bilo prošnji Feliksa Zavca, Marije Stravnika, Zofije Pavlovič, inž. Alojza Kneza ter Stefana in Erne Ott, ki se na delo in z dela vozijo z lastnimi prevoznimi sredstvi, ter odobreno izplačilo razlike med zneskom, ki ga morajo zaposleni za prevoz na delo prispevati sami, in zneskom vozne karte, ki velja za posamezne relacije v rednem avtobusnem prometu.

Ugodeno je bilo prošnji krajevnega združenja ZB NOV Ravne na Koroškem in na stroške železarne odobreno kritje polovice stroškov njihovega občnega zbora, s tem da znesek, ki ga prispeva naša železarna, ne sme presegati 1000,00 din.

Na predlog vodstva jeklarne je bil Stanku Kovačiču in Jožetu Kotniku od 1. decembra 1969 dalje odobren deljeni delovni čas, na predlog GRS pa Mirku Pristoliču v smislu čl. 25 pravilnika o delitvi OD prav tako od 1. decembra 1969 dalje odobren dodatek za pripravljenost.

Na podlagi obvestila KPD Prežihov Voranc Ravne na Koroškem, da se odbor pihalnega orkestra strinja, da se namenska sredstva, ki smo jih iz sklada skupne porabe nakazovali godbi na pihala, odslej dalje nakazujejo za potrebe dejavnosti njihovega društva, se sklene, da je v tem smislu že sprejeti sklep upravnega odbora realizirati.

Ugodeno je bilo prošnji Elizabete Močivnik in Rozalije Zakotnik in odobreno, da se jima od 1. decembra 1969 dalje poviša renta, ki jo prejmeta od naše železarne za oddano zemljišče, od 350,00 na 400,00 din mesečno.

Našemu štipendistu Jožetu Koželniku, ki je pred nedavnim diplomiral na FNT metalurški fakulteti v Ljubljani, se je v smislu 19. člena pravilnika o štipendiranju in strokovnem izobraževanju zaposlenih v naši železnarni odobril znesek 300,00 din kot prispevek železarne za delno kritje stroškov njegove diplomske naloge.

Upravni odbor je bil seznanjen z obvestilom kadrovskega oddelka, da imajo zaposleni za leto 1969 še skupno preko 7 ti-

soč delovnih dni neizkoriščenega rednega letnega dopusta, in predlogom, da bi se uporaba dopusta podaljšala na naslednje leto. Upravni odbor je moral ugotoviti, da celotnega števila neizkoriščenega dopusta v še preostalih dneh meseca decembra zaposleni ne bodo mogli izkoristiti, zato je dovolil, da se uporaba neizkoriščenega dela dopusta iz letošnjega leta podaljša do 28. februarja 1970. Razprava o podaljšanju časa uporabe dopusta pa je nakazala misel, da bi kazalo v bodoče uporabo rednega letnega dopusta urediti tako, da bi zaposleni dopust iz naslova tekočega leta pričeli uporabljati 1. marca, izkoristiti pa bi ga morali najpozneje do konca meseca februarja naslednjega leta. S takim ukrepom bi se verjetno izognili podaljševanju časa uporabe letnega dopusta, dosegli pa tudi to, da bi zaposleni del dopusta izkoristili v zimskih mesecih. Možnost realizacije dopusta v takem časovnem obdobju je ugotoviti ob obravnavi predlogov dopolnitve statuta naše železarne in drugih samoupravnih aktov.

Ugodeno je bilo prošnji Maksa Potočnika in odobreno, da se ga letos, čeprav vseh pogojev nima izpolnjenih, proglasi za 20-letnega jubilarja dela. Prošnji je bilo izjemoma ugodeno na podlagi ugotovitve, da bo imel prosilec do konca letošnjega leta 19 let in 7 mesecev delovne dobe v naši železnarni in da bo s 1. januarjem 1970 zaradi poklicne bolezni invalidsko upokojen.

V železnarni je že nekaj let ustaljena praksa, da za novo leto obdarimo določeno število socialno in finančno najbolj šibkih članov delovne skupnosti. Ker naj bi ustaljeno prakso obdržali tudi letos, je bilo odločeno, da se za te namene letos lahko uporabi 8000,00 din. Seznam delavcev, ki jim bo iz tega naslova dodeljena pomoč, pripravi TO sindikata.

Na predlog komisije za racionalizacije in člena 9. pravilnika o izumih, tehničnih izboljšavah in koristnih predlogih je upravni odbor kot za to pristojen organ odobril racionalizatorske nagrade, in sicer:

— Jožetu Osenjaku in Mirku Gorenšku za racionalizacijski predlog spremembe tehnologije obdelave ojnica za firmo MAN. Nagrada je bila odobrena v višini 4848,90 din, ki si jo po lastnem sporazumu delita v razmerju 90 odst. Jože Osenjak in 10 odst. Mirko Gorenšek;

— Rudolfu Orešniku za racionalizatorski predlog izboljšave orodja na krčilnih strojih. Nagrada mu je bila odobrena v višini 3376,50 din in se mu izplača v dveh obrokih.

Upravni odbor je razpravljal še o nekaterih drugih vlogah za oprostitev predplačila najemnine za stanovanje, za izplačilo dodatka za letni dopust, o spremenjenih pogojih za odkup stanovanja in o prošnjah za dodelitev finančne pomoči. O odločitvah in stališčih, ki jih je do posameznih prošenj sprejel upravni odbor, so bili prosilci osebno pisмено obveščeni.

-et

Pokvarjen človek je boljši kot pokvarjena salama, ker ne smrdi.

Vsakdo je svoje sreče komolčar.

Z zasedanja delavskega sveta

Na zadnjem zasedanju je bil delavske-mu svetu posredovan v potrditev predlog pravilnika o ugotavljanju in delitvi dohodka, predlog za dopolnitev in spremembo pravilnika o delitvi stanovanj naše železarnice, predlog za spremembo na poslovnem skladu in predlog za odpis nekurantnega materiala razreda 3. Delavski svet pa je razpravljal tudi o kontinuiranem popisu materiala razreda 3 v 3. in 4. turnusu letošnjega leta, o predlogu za znižanje zneska notranjega posojila in predlogih za prenos nepremičnin. Najprej pa je bil seznanjen z analizo izvoza, katere izdelavo je zahteval na zasedanju meseca oktobra.

Iz analize je razvidno, da letos v primerjavi z lanskim letom zaostajamo v izvozu tako količinsko kakor tudi vrednostno. Vzroki za tako stanje so v oživitvi konjunktura na domačem tržišču in močnem pritisku inozemskih kupcev na cene nekaterih naših izdelkov, zaradi česar smo povsem opustili izvoz nekaterih izdelkov mehanske obdelovalnice. Delno zvišanje cen in kvalitetnejši program izvoza sta vplivala na to, da smo letos pri izvozu poprečno dosegli 39 odst. višje poprečne prodajne cene, kot so bile dosežene v lanskem letu. Največje odstopanje med prodajnimi in planskimi cenami tudi letos beležimo pri odkovskih in izdelkih mehanske obdelovalnice, kar velja predvsem za utope. To pa narekuje, da bo v bodoče še bolj kot doslej paziti na ugodnejši asortiman izdelkov, namenjenih za izvoz. Med vprašanji in zahtevami po nekaterih dodatnih pojasnilih, cenah in finančnem rezultatu izvoza pri brzoreznem jeklu je bila dana tudi pripomba, da so vodstva obratov nekoč že zahtevala (o čemer je bil že govor na delavskem svetu), da je potrebno na naloge za izdelavo materiala, namenjenega za izvoz, pisati tudi cene, da pa se to kljub že sprejeti odločitvi še do danes ne izvaja.

Za pravilnik o ugotavljanju in delitvi dohodka je bilo rečeno, da je bil predlog pripravljen in posredovan v razpravo že pred šestimi meseci in da na predlog ni bilo nobenih pripomb. Predlog predstavlja dejansko samo delno izpopolnitev našega dosedanjega pravilnika o ugotavljanju in delitvi dohodka. V razpravi je bilo ugotovljeno, da predlog predvideva, da se doseženi global neto OD deli mesečno in polletno v odvisnosti od doseženega dohodka, ni pa točneje določeno, kako se ugotavlja delež OD na ustvarjeni dohodek celega podjetja. Prejšnji pravilnik je predvideval, da se morebitni ustvarjeni nadplanski dohodek deli 50 odst. na OD, 50 odst. pa na sklade. Razprava pa je ponovno načela problem nihanja osebnih dohodkov zaposlenih. Čeprav smo v železarni pristopili k določitvi stalne vrednosti obračunske enote, pa je ta problem kljub temu prisoten. Na nihanje OD v posameznih primerih vpliva večje število opravljenih ur preko polnega delovnega časa in pa prav tako gibljivi del ostanka osebnega dohodka za posamezni mesec. Po mnenju diskutantov bi kazalo razmisliti o tem, da bi gibljivi del OD v celoti odpadel, da pa bi se temu ustrezno povzela vrednost obračunske enote, ki bi

lahko za določeno obdobje ostala nespremenjena, se pa nato na podlagi ugotovljenega poslovnega rezultata v raznih časovnih obdobjih spremenila. Pojasnjeno je bilo, da naj bi se mesečni global neto OD, izračunan po sprejeti stopnji od realizacije, izplačeval v višini 97,5 odst. in le 2,5 odst. OD naj bi se izplačevalo v obliki gibljivega dela osebnih dohodkov. To pa pomeni v poprečju 15 odst. gibljivega dela osebnih dohodkov. Višina pa verjetno ni tako velika, da bi lahko bistveno vplivala na večja odstopanja in nihanja pri izplačilih OD. Načrtovati OD samo od dohodka, ne da upoštevamo vsakomesečno realizacijo, je še v sedanjih razmerah, ko nimamo tekočega mesečnega obračuna proizvodnje, stroškov po obratih in vrstah proizvodov, dejansko nemogoče. Dokaz za to so rezultati lanskega leta. Če bi bili lani dosledno upoštevali pravilnik o delitvi dohodka in razmerja delitve, bi bili naši osebni dohodki še nižji, kot smo jih izplačevali. To pa je tudi razlog, da današnji predlog ne predvideva izračuna osebnih dohodkov iz dohodka. Izhaja se s stališča, da bomo, če bomo ustvarili večji dohodek, v tem primeru lahko obračunali in izplačali tudi višje osebne dohodke. Na nihanje OD pa delno vplivajo tudi dodatna izplačila na račun državnih praznikov, zato bi o predlogu na podlagi analiz o določanju višje stalne vrednosti obračunske enote kakor tudi o predlogu, da se zadržuje del OD in izplača v mesecih z manjšim številom delovnih dni, kazalo razmišljati in v tej smeri morebiti kasneje posredovati predlog, da se dopolni naš pravilnik o delitvi osebnih dohodkov.

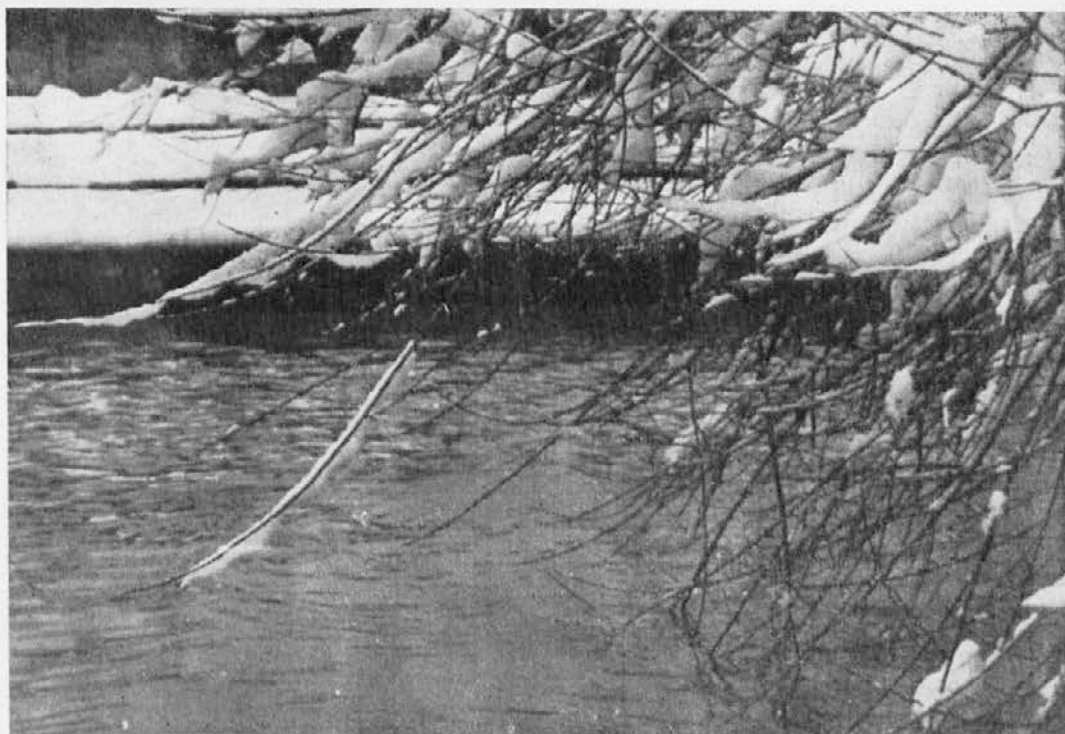
V nadaljevanju razprave je bil delavski svet seznanjen s predlogom za odpis nekurantnega materiala razreda 3 in rezultatom kontinuiranega popisa v 3. in 4. turnusu letošnjega leta. Povedano je bilo, da se odpis nanaša na razni zastareli elektromaterial, ki ga v železarni ne moremo več po-

rabiti, niti ne obstaja možnost, da bi ga prodali. Tudi pri lesu gre za material, ki za nadaljnjo predelavo ni sposoben in ga je zato razvrednotiti na vrednost drv. V zadnjem obdobju je bil tudi opravljen kontinuirani popis raznega materiala razreda 3. Pri popisu je bilo ugotovljenih za 3.002,66 din viškov in za 4.518,36 din manjkov. Razlike so bile ugotovljene zaradi raznih dimenzijskih zamenjav, loma in podobno.

Letos smo se v naši železarni odločili za razpis notranjega posojila. Razpisana sta bila 2 milijona din. Obveznic pa v času, ki je bil določen, ni bilo dovolj vpisanih. Po predpisih se šteje, da notranje posojilo uspe, če je doseženih vsaj 70 odst. razpisnega zneska. Ker naj bi se posojilo v višini vpisanih obveznic zaposlenim odtegovalo pri izplačilu njihovih osebnih dohodkov, moramo pri tem upoštevati tudi obvezna določila, do katere višine je posojilo iz naslova zaposlitve posameznikom možno odtegovati. Analiza vpisanih zneskov pa je pokazala, da so nekateri vpisali tudi višje število obveznic, kot se jim sme od njihovih OD mesečno odtegovati. Vse to pa narekuje potrebo, da je znesek razpisanega posojila znižati od prejšnjih dveh milijonov din na 1,5 milijona din.

Delavski svet je nato razpravljal še o osnovah za obračun obresti od poslovnega sklada, predlogih za spremembo na osnovnih sredstvih, predlogih za prenos in prodajo nepremičnin, določil pa tudi stopnjo investicijskega vzdrževanja osnovnih sredstev v letu 1970. Ob upoštevanju predlogov ter v razpravi izraženih mnenj in stališč je sklenil:

1. Z veljavnostjo od 1. januarja 1970 dalje se potrdi pravilnik o ugotavljanju in delitvi dohodka. Upravni odbor mora na podlagi analiz, predvidenih globalov OD in števila zaposlenih za naslednje leto ugotoviti možnost povišanja vrednosti obračunske enote, ugotoviti pa tudi možnost realizacije predloga, da bi se sredstva za izplačilo nadomestil za državne praznike formirala na način, ki je uveden za izplačilo do-

Mirno teče voda

Foto: Broman

datka za letni dopust. Če se ugotovi, da je oba predloga možno realizirati, je temu ustrezno predlagati dopolnitev pravilnika o delitvi OD.

2. Z veljavnostjo od 1. januarja 1970 dalje se potrdijo dopolnitve pravilnika o delitvi stanovanj naše železarne.

3. Odobri se odpis in delno razvrednotenje elektromateriala in lesa od sedanje vrednosti 70.721,60 din na novo vrednost 372,80 din.

4. Potrdi se rezultat kontinuiranega popisa materiala razreda 3 v 3. in 4. turnusu letošnjega leta in odobri, da se ugotovljeni viški v znesku 3002,66 din knjižijo v dobro izrednim dohodkom in ugotovljeni manjki v znesku 4518,36 din v breme izrednim izdatkom.

5. Zniža se znesek notranjega posojila od prvotno razpisanih 2 milijonov din na 1,5 milijona din. Pri zaposlenih, ki so vpisali večje število obveznic, kot jim znesek po predpisih lahko odtegujemo od njihovih mesečnih OD, je število vpisanih obveznic uskladiti z dovoljenim zneskom odtegljajev.

6. Odobrijo se osnove za izračun obresti od poslovnega sklada, ki jih bo mogoče ugotoviti od sedanje vrednosti osnovnih sredstev in poprečnih stanj zalog surovin, nedokončane proizvodnje in polizdelkov

ter gotovih izdelkov. Obračun delitve poslovnega sklada med 114. in 117. panogo se izvrši po kriterijih, ki so veljali za 1968. in 1969. leto.

7. Potrdijo se spremembe, ki bodo opravljene na osnovnih sredstvih naše železarne, potrdi pa tudi povišanje amortizacijskih stopenj osnovnih sredstev za naslednje leto za v predlogu navedene skupine osnovnih sredstev.

8. Za potrebe investicijskega vzdrževanja osnovnih sredstev naše železarne v letu 1970 se določi 8 milijonov Ndin, kar predstavlja 2,1 odst. vrednosti osnovnih sredstev.

9. Odobri se, da se podjetju ELEKTRO Celje, poslovni enoti Slov. Gradec, proda parcela št. 226/1 v k.o. Dobja vas. Parcela se proda po ceni, ki je določena za gradbene parcele na Ravnah.

10. Dovolj se, da v Portorožu prodamo gradbeno parcelo v izmeri 1085 m². Zemljišče je prodati na licitaciji po ceni, ki bo dosežena.

11. Zaradi problematike, ki nastaja v tehnologiji metalurške predelave predvsem pri luženju in vlečenju, se obrat jeklovlek z vsemi delovnimi mesti organizacijsko prenese iz sklopa mehanskih obratov v sklop metalurško predelovalnih obratov.

-et

Trtje moške — da o vozičku ne govorimo

z manjšo nosilnostjo, polne košare z vročimi ingoti pa bi nakladali na vozove in razkladali z njih počasnejši in težji žerjavi z večjo nosilnostjo.

Z vgraditvijo lažjega žerjava v topilnici II za nakladanje vročih ingotov v košare in vgraditvijo žerjava z nosilnostjo do 30 ton v pečni lopi bloominga bi bili dani že vsi pogoji delne uvedbe najgospodarnejšega načina medobratnega prevoza blaga v naši železarni, to je po sistemu containerjev.

ZAHVALA SODELAVCEV — VOJAKOV

Po vsej državi služijo vojaški rok mladi fantje, naši sodelavci.

Lep običaj velja v železarni, da se jih ob dnevu republike spomnimo z voščilom in majhnim darilom, pa še Koroški fužinar pride na vse mogoče vojne pošte.

Fantje začutijo, da mislimo nanje, domači kraj jim približamo, radovednim starešinam morajo pojasnjevati ta naš običaj, pa jih navda ponos in potem dežuje pisem iz vse države. V njih so tople zahvale, za vest pripadnosti kolektivu, čestitke.

Ne moremo objaviti vseh, če pa bi objavili eno, bi drugi zamerili. Torej, dragi vojaki — veseli smo bili vsakega vašega lista!

Spomenik

Skladatelj Rossinija so že za življenja zelo slavili in sklenili, da mu postavijo spomenik. Ko so ga prijatelji obiskali in prosili za dovoljenje, se je zelo začudil, koliko bo ta reč veljala. Zato jim je rekel:

»To je preveč. Predlagam vam, da daste ta denar meni, jaz pa vam obljubim, da bom vsak dan do smrti stal po nekaj ur na trgu, kjer nameravate postaviti spomenik.«

Container danes in jutri

V morskih in rečnih lukah ter na nakladalnih rampah večjih železniških križišč in stekališč so pričeli prekladati in nakladati blago v težah do 50 ton v posebni embalaži, zaboji — containerju s pomočjo enega ali dveh dvigal istočasno.

Z enotno obliko in dimenzijami containerjev so danes poleg hitrega razkladanja ali nakladanja večjih bremen tudi možnosti temeljite izrabe prostora vozila, posebno ladijskega. Z uporabo containerjev je za prevozne pojme mrtvi čas prekladanja zmanjšan na najmanjšo mejo možnosti. To so glavne značilnosti prevoza blaga po novem sistemu.

Containerjev sistem, ki je bil konec leta 1968 udeležen le pri 6 do 8 odstotkih prevozov in prekladanj blaga, zavzema vsak dan večji razmah v vseh predelih sveta.

Število 70.000 containerjev, kolikor so jih imele razvitejšje dežele sveta konec le-

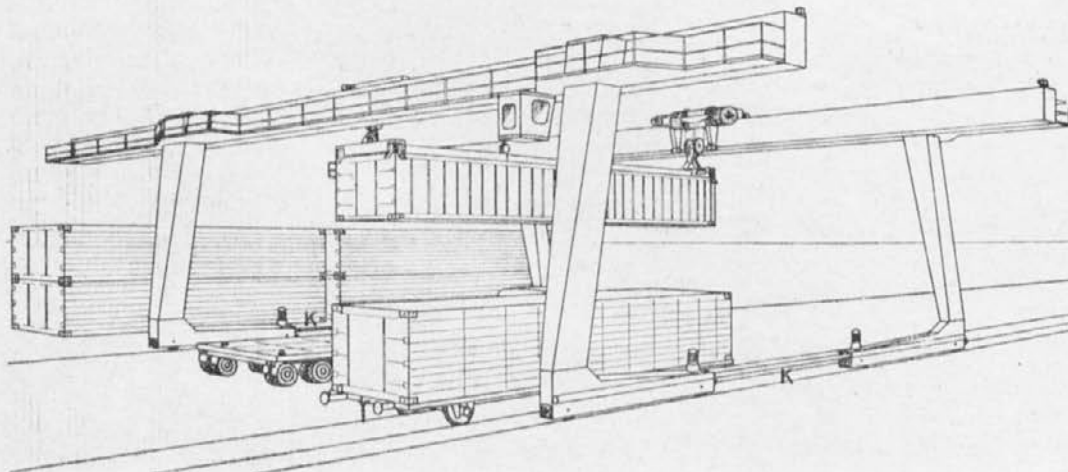
ta 1968, se bo do konca leta 1970 dvignilo že na 250.000. Mednarodna transportna podjetja, ki prevažajo blago med kontinenti, računajo, da bi se po sistemu containerjev lahko prevozilo 60 do 80 odstotkov vsega blaga. Iz te trditve sklepamo, da se bo containerjev sistem za prevoz blaga razširil v razvitejših deželah sveta, tako da jim bodo morale slediti tudi dežele v razvoju, kolikor bodo hotele nastopati na tržiščih vsaj kot enakovreden ponudnik.

(Po Demag Nachrichten, št. 193)

Opomba

Tudi v naši železarni so že dane delne možnosti uvedbe sistema containerskega prevoza npr. vročih ingotov iz topilnice II v pečno lopo težke valjarne.

Košare z vročimi ingoti naj bi polnila in izpraznjevala hitrejša in lažja dvigala

Containerjev sistem prekladanja blaga na cestnih in tirnih vozliščih in stekališčih

Iz dejavnosti sindikata

Novoletna obdaritev socialno šibkih delavcev

Predsedstvo tovarniškega odbora osnovne organizacije sindikata je na prvi decembrski seji razpravljalo o že ustaljeni praksi, kako obdariti za novo leto tiste naše sodelavce, ki so potrebni finančne in gmo-
tne podpore. Mnenje predsedstva smo posredovali upravnemu odboru podjetja, ki je za akcijo imel razumevanje in tako smo skupno zbrali okoli 10.000 Ndin, s katerimi smo obdarili določeno število delavcev oziroma njihove družine. Vsi tisti sodelavci, ki so po oceni sindikalnih podružnic upravičeni do podpore, so prejeli na sindikatu posebne naročilnice, na osnovi katerih so si izbrali v trgovskem podjetju »Merx« tiste artikule prehrabene in tekstilne industrije, ki so za družino najbolj potrebni. Pri izbiri so bile izločene vse vrste alkoholnih pijač.

Kriterij za pridobitev pravice do enkratne novoletne podpore je bil predvsem dohodek na družinskega člana in je v poprečju podpora znašala ca 50 din. Odločitev o tem, kdo je upravičen do novoletne obdaritve, so imele izključno sindikalne podružnice, predsedstvo pa je razdelilo podpore tudi nekaterim upokojevcem, vdovam, katerih zakonski tovariši so bili zaposleni v našem podjetju, in še nekaterim, za katere je bilo predsedstvo mišljenja, da so dejansko gmotno ogroženi.

Predsedstvo sindikata se ob tej priložnosti v imenu delavcev, ki so podporo prejeli, upravnemu odboru podjetja zahvaljuje za razumevanje.

Razprave na predsedstvu sindikata

Predsedstvo je bilo seznanjeno z novim predlogom sprememb pravilnika o razdeljevanju stanovanj. S predlogom so se člani strinjali in imeli edino pripombo, da bi morali obravnavati pri oproščanju predplačil za najemnine »skupni družinski mesečni dohodek na družinskega člana.«

Po mnenju predsedstva bi bilo prav, da bi upravni odbor podjetja na eni izmed sej razpravljalo o načinu namenskega varčevanja za pridobitev stanovanja in za preselitev v boljše stanovanje.

Sprejet je bil sklep, da se osnovna sredstva, last sindikata, ki so v počitniškem domu v Portorožu, brezplačno prenesejo na železarno Ravne, in sicer:

motorno kolo »colibri« s prikolico, zvočnik in televizijska antena.

Sindikat železarne Ravne postane podporni član medobčinskega društva telesnih invalidov za področje Koroške. Članarina znaša 200 din letno.

Tovarniški organizaciji zveze mladine se je za njeno delovanje odobrila pomoč v znesku 1000 din.

Združenju rezervnih vojaških starešin Ravne na Koroškem je bilo odobrenih 200 din za obdaritev vojakov na karavli v Črni in Strojni ob praznovanju dneva JLA.

Ljudski knjižnici Ravne na Koroškem je bila dodeljena pomoč v višini 1000 din, ker je ta ustanova v tako kritičnem polo-

žaju, da bi se morala s 1. januarjem 1970 zapreti, kolikor knjižnica ne bo dobila pomoči.

Posebni osnovni šoli Ravne na Koroškem je predsedstvo prispevalo 500 din, da bo ob novem letu lahko obdarila svoje učence.

Razprave v sindikalnih podružnicah

Vse sindikalne podružnice so v mesecu decembru izvolile delegate za občinski zbor občinskega sindikalnega sveta, ki bo v januarju 1970. leta.

Janez Strah

NAGRADE ZA BOLJŠE DELO

Na predzadnji seji meseca decembra je upravni odbor razpravljalo o finančnem položaju podjetja. Osnova za razpravo so bile nekatere ugotovitve in predlogi strokovnega kolegija. Ugotovljeno je bilo, da se stanje na našem žiro računu ne popravlja in da se nasprotno naši dolгови do dobaviteljev kakor tudi dolгови kupcev povišujejo. Osnovna vzroka sta po njegovi oceni povečanje obveznosti naših kupcev ter stanje in rast zalog surovin, pomožnega materiala, nedokončane proizvodnje in gotovih izdelkov. Naša prizadevanja bi zato morala biti usmerjena k učinkovitejšemu izterjevanju dolgov in zniževanju zalog. Predvsem pri zniževanju zalog letos nismo dosegli večjih uspehov, zato je poleg sistematičnega dela v mesecu decembru potrebno storiti vse, da bi z znižanjem zalog izboljšali poslovni rezultat in finančni položaj železarne.

Poleg ukrepov, ki jih je v tej smeri že sprejel strokovni kolegij, se je upravni odbor odločil, da se tiste vodje obratov, ki bodo ob najbolj enakomerni dnevni odpremi napravili največji napredek pri meseč-

ni realizaciji na zaposlenega, posebej nagradi. Sklenil je zato:

— V proizvodnih obratih je meseca decembra pričeti splošno akcijo za povečanje proizvodnje in realizacije na račun obstoječe nedokončane proizvodnje.

— Odobri se razpis treh nagrad v zneskih:

1. nagrada 1500,00 din,
2. nagrada 1000,00 din in
3. nagrada 500,00 din.

— Nagrade se dodelijo tistim obratovodjem, ki bodo v primerjavi s poprečjem treh najboljših mesecev leta 1969 napravili največji napredek pri mesečni realizaciji na zaposlenega ob najbolj enakomerni dnevni odpremi.

Objektivne možnosti za znižanje nedokončane proizvodnje in s tem pospešitev postopka za njeno dokončanje obstajajo v vseh proizvodnih obratih, zato upravni odbor računa, da se bodo vodje obratov aktivno vključili v akcijo.

-et

H U M O R

Birokracija

Na svojem potovanju po Rusiji je Sara Bernard prišla v Moskvo, od tam pa bi rada nadaljevala potovanje v notranjost Rusije. Zato je šla na policijo, da bi dobila ustrezno dovoljenje. Uradnik je zahteval pismeno prošnjo. Te Sara res ni imela s seboj in uradnik ji je posodil papir, pero in črnilo; narekoval ji je tudi vsebino prošnje. Naposled je bila prošnja podpisana in zapečaten v kuverti.

»Zdaj,« je rekel uradnik, »je treba prošnjo le še dostaviti.«

»Komu?« je vprašala Bernardova.

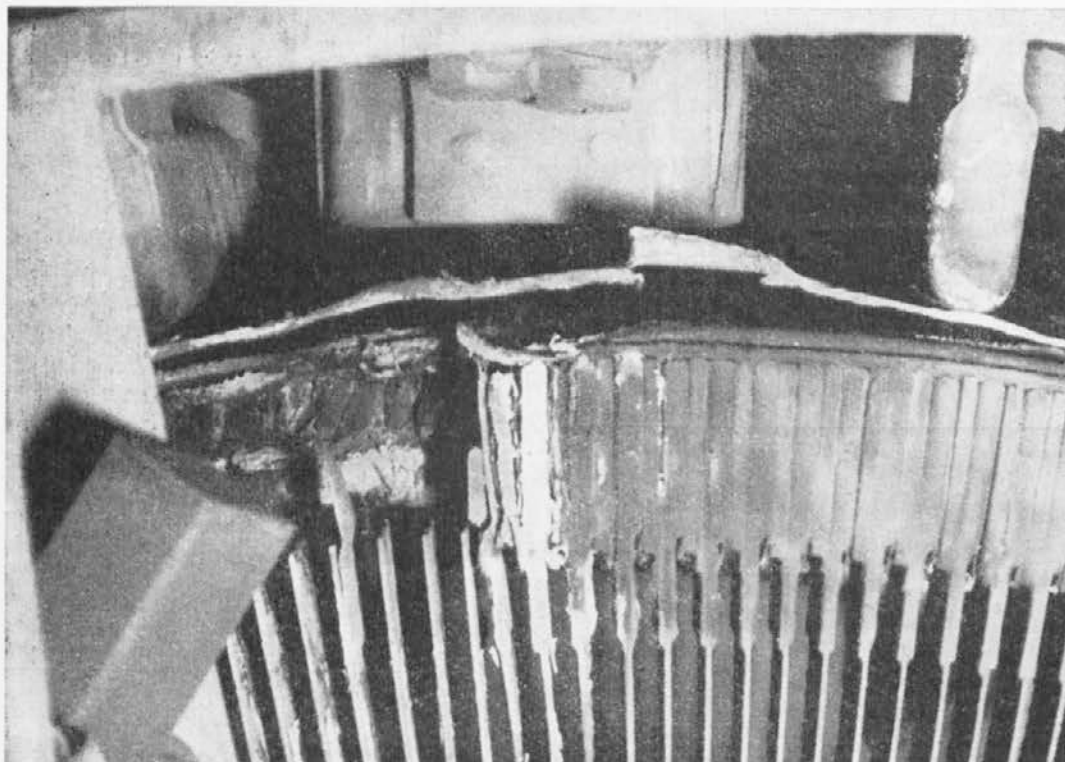
»Komu? — Meni vendar!« je začudeno odgovoril uradnik.

Pod Peco

Foto: M. Dolinšek

Valjarna je obstala

Okvara na rotorju

Ko smo se 28. novembra 1969 odpravljali proslaviti uspešen zagon težke valjarniške proge, je nekaj pred pol eno pregorel motor srednje valjarniške proge. Isti enosmerni motor, ki je pregorel 15. marca 1969. Pri »Rade Končarju« na Reki smo organizirali popravilo že v nedeljo, 30. novembra 1969. Da bi zmanjšali izpad proizvodnje, smo se dogovorili, da bomo poizkušali valjati gotove profile z enim samim motorjem. V torek, 2. decembra 1969, smo s predhodno pripravo vseh elektro naprav za tak način obratovanja ob pol sedmih zvečer zagnali progo. Po dobrih petih minutah obratovanja v praznem teku je pregorel tudi ta preostali motor.

Srednjo valjarniško progo ženeta dva enosmerna motorja prek skupnega reduktorja. Motorja sta moči 790 kW in sta grajena za napetost 600 V, maksimalni vrtljaji so 1200 o/min. Vsak motor ima svoj lastni šestanodni živosrebrni usmernik, ki daje motorju enosmerno napetost. Napetost lahko nastavimo v 21. stopnjah usmerniškega transformatorja, s tem pa lahko spreminjamo vrtljaje valjarniški progi v širokem območju. Pomožne naprave tega glavnega pogona služijo za zagon proge, za vzbujanje motorjev, za zaščito motorjev, proge itd. Vse naprave omogočajo zelo široke obratovalne možnosti (vrtljaji glavnih motorjev se lahko nastavijo med 180 in 1200), so pa zato temu ustrezno komplicirane.

Prvo in zadnje vprašanje, ki je grizlo predvsem električarje, je bilo, kaj se na elektro napravah dogaja. Detaljni pregledi in meritve po prvem defektu (28. 11.) niso pokazale nič, prav tako tudi ne po drugem defektu (2. 12.). Bilo je tako kot na zdravniškem konziliju: zdravniki ugotove, da je bolnik zdrav, bolnik pa umre. Še preden je drugi motor šel na popravilo, smo konzultirali projektanta in glavnega dobavitelja elektro naprav firmo ELIN-UNION. Spe-

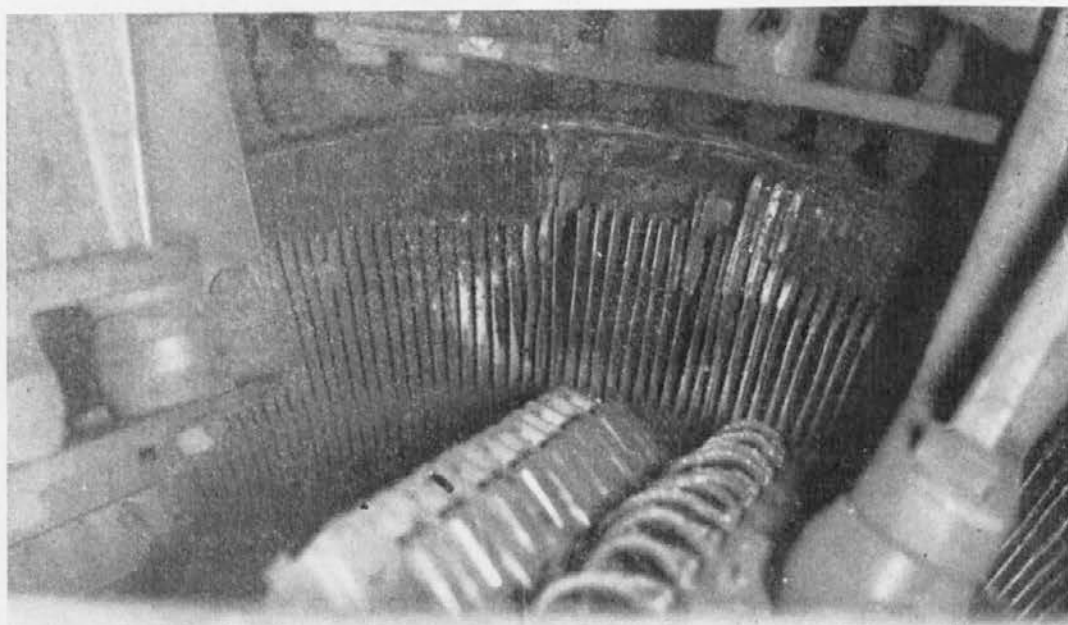
cialist za motorje je ugotovil, da na motorju ni napake. Tudi na konzultaciji v Weizu, kjer so bili motorji izdelani, so trdili, da so to Elinovi tipski motorji, ki obratujejo v nekaj državah že več let brezhibno. Elinov strokovnjak za usmernike, ki so sicer izdelek firme Pintch (ki pa jih že tri leta ne izdeluje več), ni ugotovil na usmernikih nobene napake. Ostala pa so le dejstva, in sicer, da so nastali defekti na motorjih vedno le v praznem teku, ko valjarniška proga ni delala, in da so vsi defekti nastali v letu 1969, tj. po šestih letih obratovanja. Sum je kljub vsemu padel na usmernike, ki naj bi ob nižjih obremenitvah prekinjali prevajanje. Take prekinitve pa bi imele za posledico nastanek prenapetosti, ki bi naj povzročile preboje na rotorju enosmernega motorja. Težje je razumeti, kako naj nastane preboj na rotorskem navitju, ko je med sosednjima pa-

licama navitja napetost 14 V, navitje pa dimenzionirano za napetost 5000 V. Ko smo sneli rotorsko bandažo, je tudi to postalo jasno. Ob priključkih na kolektorske zastavice rotorsko navitje ni bilo polno izolirano do samih zastavic, ampak se je izolacija končala nekaj mm prej. Ker je preko navitja na tem mestu položena bandaža, so tako nastale nekakšne radialne luknje, ki pa so bile popolnoma izpolnjene z ogljenim prahom. Tako so nastale močne izolacijske oslavitve, ki so ob zunanjih prenapetostih bile lahko usodne.

Že maja 1969, ko smo ponovno imeli težave s komutacijo obeh motorjev (pojavo se je močno iskrenje pod ogljenimi krtačkami), smo poklicali na pomoč univerzitetnega profesorja A. Dolenca iz Zagreba. Razne meritve in prikazi dogajanja na tem pogonu so dali slutiti, da se nekaj dogaja v tem kompliciranem drobnoju. Prebavne motnje smo z revizijo odpravili, vsaj one, ki so bile ugotovljive.

Ostal je mučen občutek negotovosti, saj so vsi znaki kazali na izredno hitro staranje motorjev. Iskali smo ponudbe za rezervne usmernike oz. rezervni motor. Ugotovili smo, da enostavne rezervne usmerniške naprave, ki bi bila enostavno zamenljiva, ni mogoče več dobiti, ker proizvajalec teh ne izdeluje več. Nova koncepcija usmerniške naprave pa pomeni, da lahko večino obstoječe elektro opreme zavržemo, stroški zanjo in za rezervni motor pa so premišljanja vredno visoki.

Univ. prof. Dolenc nam je svetoval vgraditev dodatne varovalne naprave, ki bi preprečevala nastanek prenapetosti (ničelne diode), ki smo jo izdelali in vgradili. Z Rade Končarjem Reka smo se dogovorili za kompletno obnovo rotorske izolacije. V pičlih 20 dneh so to in še kup drugih stvari tudi naredili. Pri tem so resnično postavili svojevrsten rekord: z neprekinjenim 24-urnim delovnikom sta šla motorja iz roke v roko in kot rezultat tega dela lahko verjamemo, da sta prišla v valjarno boljša — pogonsko sigurnejša motorja. Usmernike smo premerili in pregledali, kar je bilo mogoče: istočasno pa smo imeli pripravljeno rezervno usmerniško skupino od lahke valjarniške proge za povezavo na srednjo progo.

Decembrski defekt

19. decembra 1969 smo pričeli z montažo motorjev in spuščanjem proge v pogon. Prisotni so bili predstavniki Elina, Rade Končarja in prof. Dolenc. Izgledalo je, kot da bi po tritedenskem mirovanju proga zarjavela, ker je šlo vse napak. Debele štiri ure so bile potrebne, da smo ustvarili vse potrebne pogoje za zagon. Pri samem zagonu pa smo ugotovili, da se motorja sploh ne zasučeta, kljub temu da teče skoznjutok. Demontirali smo sklopko med reduktorjem in motorjem in ponovno zagnali progo: prvi motor se je vrtel v napačno smer, drugi pa je miroval. Ugotovili smo, da je bil prvi motor pri previjanju navit v obratni smeri, pri drugem pa je spet zatajil usmernik. Zakaj je zatajil že pri prvi resnejši preizkušnji? Ponovne meritve so pokazale, da je pri povišani usmernikovi temperaturi prebivala izolacija na dovodu k mrežici, medtem ko pri nižji temperaturi ni bilo mogoče ugotoviti nobene napake. Ko smo še prevezali prvi valjarniški mo-

tor, smo progo le uspeli zagnati in ob 1.45 h ponoči so bili zvaljani prvi profili. Tako je bil končan več kot enaindvajseturni porod. Proga je vsa spočita stekla z novim elanom, porodničarji pa so se zadovoljni odpravili k zasluženemu počitku.

Ko človek gleda na vse prestane napore nazaj kot na nepomembne drobce zgodovine naše železarnice, ostane od vsega le občutek zadovoljstva, da je vse, kar smo počeli, bilo narejeno brez spodrsnjajev, da je celotna mašinerija od nabave in uvoza do poslednjega električarja funkcionirala skladno in da nihče niti po dvajseturnem delu ni pomislil, kdaj bomo nehali ali kdaj bomo sploh nehali z delom.

Velikokrat slišimo tožbe, češ v železarni imamo tako dragocene naprave, pa jih ne znamo čuvati in negovati, ob tem bi samo še dodal, da pri tem pozabljamo na še občutljivejše naprave — na ljudi.

Janez Bratina, dipl. inž.

Pridobitev stanovanjske pravice in predplačilo najemnine

Pred tremi leti je bil v naši železarni sprejet pravilnik o delitvi stanovanj. Poleg načina in kriterijev delitve stanovanj je bilo s pravilnikom uvedeno tudi predplačilo za stanovanje.

Določila pravilnika so se zadnji dve leti lahko še v celoti izvajala, problem pa je nastal letos, ko naj bi zaposleni, ki jim je dodeljeno stanovanje, vnaprej plačali višino triletno ekonomske najemnine. O problemu, ki se je zaradi tega pričel pojavljati, in o potrebi po spremembi tega določila je bil govor na raznih sestankih družbenopolitičnih organizacij pa tudi samoupravnih organov železarnice. Na podlagi mnenj in stališč, ki so bila izoblikovana v teh razpravah, je bil izdelan predlog za spremembo tistega dela pravilnika o delitvi stanovanj, ki določa pogoje in višino predplačila. O predlogu je bil govor tudi na zadnjem zasedanju delavskega sveta podjetja.

Kljub nekaterim mnenjem, da bi mogoče kazalo predplačilo za stanovanje v celoti odpraviti ali vsaj določiti višjo osnovo, je delavski svet ob upoštevanju, da tudi predlagana sprememba pomeni korak naprej, spremembe v obliki, kot so bile predložene, potrdil. Poleg spremenjenih pogojev predplačila najemnine za stanovanje pravilnik ureja tudi postopek pri dodelitvi stanovanj tistim visoko strokovnim delavcem, ki jim železarna stanovanje zagotovi z razpisom ali razglasom delovnega mesta kakor tudi tistim visoko strokovnim delavcem, ki jih štipendira naša železarna in visoko strokovnim delavcem, ki niso bili naši štipendisti, so se pa takoj po končanem študiju zaposlili v železarni na Ravnah.

Ker se potrjene spremembe nanašajo na vse tiste zaposlene, ki naj bi se jim v bodoče dodelilo stanovanje, bo prav, da potrjene spremembe navedemo v celoti. Po odločitvi delavskega sveta se delno spremeni besedilo 7. člena, v celoti pa črtajo

besedila 16., 17. in 18. člena, ki se nadomestijo z besedilom, ki se glasi:

7. člen

»Upravni odbor ob vsakokratnem razpisu stanovanj na utemeljeni predlog uprave podjetja in stanovanjske komisije določi število stanovanj, s katerimi razpola stanovanjska komisija pri delavskem svetu podjetja. Tako izločena stanovanja se dodeljujejo predvsem:

- a) za strokovne delavce, ki jim je pravico do stanovanja železarna zagotovila z razpisom ali razglasom delovnega mesta;
- b) za visoko strokovne delavce, ki jih je štipendirala železarna, in visoko strokovne delavce, ki niso bili naši štipendisti, pa so se po končanem študiju zaposlili v našem podjetju;
- c) za borce NOV in invalide.

Dodeljevanje stanovanj po tem členu se vrši po določbah tega pravilnika, če upravni odbor v izjemnih primerih ne odloči drugače.

Stanovanjska komisija mora o razdelitvi teh stanovanj poročati upravnemu odboru železarnice Ravnice.

16. člen

»Člani delovne skupnosti, ki se jim dodeli stanovanje, morajo za pridobitev stanovanjske pravice pred vselitvijo praviloma plačati predplačilo v višini 24-mesečne ekonomske najemnine za stanovanje, ki jim bo dodeljeno.

Predplačilo se nosilec stanovanjske pravice vrača v obliki zmanjšane najemnine za amortizacijo stanovanja vse do časa, dokler znesek predplačila za te namene ni v celoti poravnal.

17. člen

»Člani delovne skupnosti so lahko v celoti ali delno oproščeni predplačila najemnine takole:

- a) člani delovne skupnosti, ki jim ugotovljeni mesečni dohodek na družinskega

V parku

člana v zadnjem letu ne presega 200 din, so v celoti oproščeni predplačila najemnine;

b) člani delovne skupnosti, ki jim ugotovljeni mesečni dohodek na družinskega člana v zadnjem letu znaša od 200 do 300 din, plačajo ne glede na določbe 16. člena samo 12-mesečno ekonomsko najemnino;

c) člani delovne skupnosti, ki jim ugotovljeni dohodek na družinskega člana v zadnjem letu znaša 300 din in več, plačajo predplačilo za stanovanje v celoti, kot to določa 16. člen.

18. člen

»O oprostitvi celotnega ali samo delnega predplačila za stanovanje za primere, naštetih v točkah b in c prejšnjega člena, odloča stanovanjska komisija pri delavskem svetu podjetja na podlagi potrdil in dokazil o višini OD in premoženjskem stanju, ki jih morajo na njeno zahtevo dostaviti prosilci za stanovanje.

19. člen

»Člani delovne skupnosti si pridobijo praviloma pravico sodelovati v razpisu za pridobitev stanovanjske pravice po treh letih neprekinjene zaposlitve v železarni. Izjema so pri tem delavci, naštetih v točkah a in b 7. člena tega pravilnika.

Delavci, navedeni v točki a 7. člena, so v celoti oproščeni predplačila za stanovanje, za primere, naštetih v točki b citiranega člena, pa o višini predplačila odloča upravni odbor.

Določila drugih členov pravilnika so ostala nespremenjena. Spremembe bodo stopile v veljavo s 1. januarjem 1970.

-et

Puščice

»Zakaj ste tako rdeči?« — »Poročil bi se rad.«

»Zakaj ste tako blede?« — »Poročil sem se.«

STROKOVNA POSVETOVANJA IN RAZISKAVE

INDUKCIJSKO KALJENJE VALJEV ZA HLADNO VALJANJE

Od svetovno znane firme, ki je zdaj v sklopu Philipsa, smo dobili sodobno indukcijsko napravo za kaljenje valjev.

Kadar govorimo o indukcijskem kaljenju jekla, ga imenujemo indukcijsko po načinu ogrevanja za kaljenje. Ohlaja se z enakim sredstvom pri navadnem ali katerem koli drugem načinu kaljenja. Zakaj se govori posebej o indukcijskem kaljenju valjev? Z indukcijskim ogrevanjem lahko precej točno določimo globino, do katere se naj ogreje površina nekega strojnega dela. To pomeni, da lahko izberemo tudi globino, do katere naj ima neki jeklen del veliko trdoto, v notranjosti pa manjšo, tudi vnaprej izbrano.

Poleg tega obstaja še plamensko površinsko ogrevanje, ki se na široko uporablja pri kaljenju zobnikov, valjev za hladno valjanje in podobno.

Prednosti površinskega kaljenja so različne in se kažejo v zelo trdni in žilavi notranjosti valja ter se pri raznih izdelkih tako dosega visoka odpornost proti utrujanju, da o obrabni obstojnosti ne govorimo.

Valji, ki jih želimo kaliti na naši indukcijski napravi, so namenjeni valjanju jekla, barvnih kovin pa tudi nekovin — vendar vse to le pri navadnih temperaturah. To so valji za hladno valjanje. Valjati hladen material pomeni premagovati njegovo zelo veliko odpornost proti preoblikovanju. Hladen, neogret material valjajo, ker želijo doseči gladko površino. Izognejo se škodljivemu vplivu ogrevanja.

Zaradi tega naj odlikuje valje za hladno valjanje velika žilavost in odpornost proti upogibu, velika odpornost proti utrujanju, stekleno in enakomerno trda površina, ki se naj odlično polira, dobra meroobstojnost. Samo tedaj lahko izdelujemo valje s temi dobrimi lastnostmi, če imamo na razpolago poleg kvalitetnega jekla tudi možnost pravičnega kovanja, natančne toplotne in mehanske obdelave.

Po vsem svetu so valji za hladno valjanje med izdelki iz visoko kvalitetnega jekla tisti, ki zahtevajo največ vestnosti, strokovnosti in poleg tega najboljše naprave.

V svoje sposobnosti zaupamo, zato nam nabava nove naprave te vrste pomeni kva-

liteten skok na področju modernizacije proizvodnje.

Izdelava valjev za hladno valjanje

Jeklo za valje mora biti zelo kvalitetno, čisto in se izdelava v elektro peči iz kvalitetnega surovega železa. Tudi odpadki, ki se dodajajo v vložek, naj bodo visoko vredno jeklo, na primer povratni material od globokega vleka. Za izdelavo jekla za valje ustrezajo topilniške peči kapacitet od tri do petindvajset ton. Valji se na naših stiskalnicah lahko v redu kujejo. Surovi valji se dajo na žarjenje v plinsko komorno peč, nato se grobo mehansko obdelajo in dajo poboljšati. Tako dobijo valji trdoto in trdnost, kakršno želimo, da bi imeli njihovi ležajni čepi in njihova notranjost po končni toplotni in mehanski obdelavi. Valj končno stružimo, kalimo v vodi in popuščamo, delovni del obrusimo natančno na mero in mehansko obdelamo ležajne čepce.

Ves postopek izdelave jekla, toplotne in mehanske obdelave je strogo nadzorovan:

kemijska analiza naj bo v predpisanih ozkih mejah, da bo jeklo zadovoljivo za valje. Sestavo z legiranjem spreminjamo glede na to, ali bomo izdelovali večje ali manjše valje.

Po kovanju in žarjenju za odpravo vodika se valji očistijo oksida in ultrazvočno pregledajo. Če je prisotnih v jeklu preveč nekovinskih vključkov, izcej, razpok ali kosmičev, se valji seveda ne obdelujejo več naprej.

Tudi dimenzijsko se pregleda, ali imajo kovani valji na vseh straneh zadosti dodatka za mehansko obdelavo. Ugotovi se tudi, ali ni valj morda nekoliko ekscentrično skovan, kar bi dalo pri nadaljnji obdelavi kljub zadostnim dodatkom za mehansko obdelavo slabe rezultate. Valj prerad počli.

Površina kovanih valjev se po žarjenju pregleda glede razpok. Te se izbrusijo, in če nismo prisiljeni zabrusiti globlje, kot znaša dodatek za obdelavo, pošljemo valj na grobo mehansko obdelavo.

Po grobem struženju se valj spet ultrazvočno pregleda, in če je v redu, se toplotno obdela, poboljša na trdnost 80 do 110 kp/mm². Trdota se kontrolira, in če je v predpisanem območju, ki je ožje od navedenega, se lahko začne končna mehanska obdelava.

Pustimo dodatka za brušenje na delovni površini 1 do 2 mm, na čepih pa 6 do 8 mm, kar zahteva previdnost zaradi možnega krivljenja valja. Da bi dosegli zahtevano veliko površinsko trdoto, valj kalimo v vodi, potem ga popuščamo, brusimo, dodelamo ležajne čepce.

Razlika med starim in indukcijskim načinom kaljenja

Ko pride valj do stopnje končne mehanske obdelave, mora biti za okoli 100 mm daljši, če ga želimo indukcijsko kaliti, kot če ga imamo možnost kaliti samo v vodnem bazenu. Ta podaljšek ležajnega čepa se uporabi za to, da se na njem zastruži žleb, v katerega zgrabi prijemni del indukcijske naprave. Pri kaljenju v napravi mora biti valj obešen točno v sredini ogrevalne tuljave ter morata biti središčnica valja in tuljave identični, tudi ko valj vrtimo. Med ogrevanjem in kaljenjem v vodi so valji pri postopku navadnega in indukcijskega kaljenja obešeni za en ležajni čep; pri navadnem kaljenju za navadno kljuko, privarjeno na čep, pri indukcijskem pa za natančno obdelan podaljšek čepa.

Poleg tega žleba, utora za obešanje, mora imeti valj za indukcijsko kaljenje posevno zbrušene končne robove, ki se kalijo. Pravokotni robovi bi med energičnim indukcijskim ogrevanjem in kaljenjem z vodo počili — valj bi bil zanič.

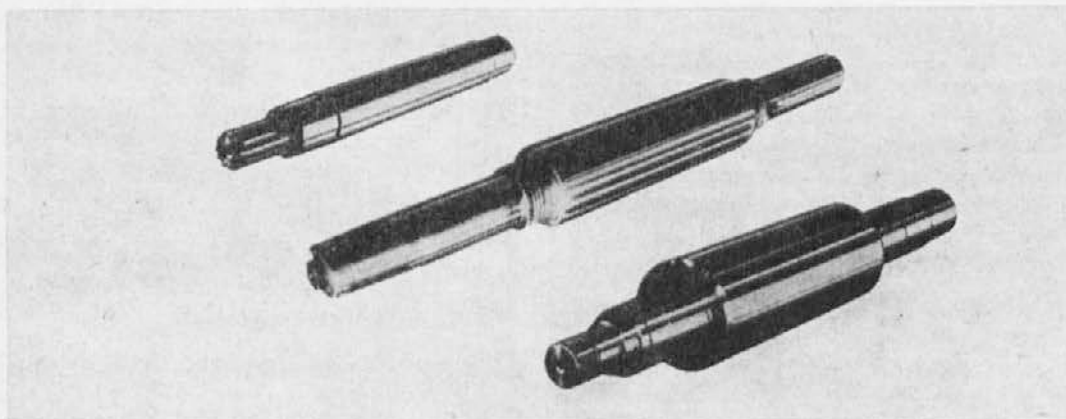
To vse se upošteva pri končni mehanski obdelavi.

Pri navadnem kaljenju je postopek dolgotrajen. Na en čep privarimo obešalno kljuko in oba čepa nato toplotno izoliramo, valj namažemo z grafitom. Nekaj ur valj predgrejemo na nižjih temperaturah, nato nekaj ur ogrevamo na temperaturo kaljenja. Valj, ogret po celem preseku, ohlajamo v vodi. To ohlajanje je pri večjih valjih zelo počasno. Ko je temperatura valja pod 100° C, se da kuhati v vodo za daljši čas. Po tem času se popušča v peči na temperaturi, odvisni od želene trdote.

Za indukcijsko kaljenje ni potrebno variti obešalne kljuke, valja ni treba zaščititi, saj se ogreva samo delovni del valja, in to zelo hitro. Prednost naprave je tudi ta, da se v njej lahko predgreva, ogreva na kalilno temperaturo in tudi kali.

Postopek pri indukcijskem kaljenju je naslednji:

Valj obesimo, poženemo motorje, da ga vrtijo in počasi spuščajo skozi ogrevno spiralo, po kateri teče tok frekvence 1000 Hertzov, moči 50 do 80 kW. Ko pride valj skozi, ga še dvakrat, trikrat hitro dvignemo in spuščamo skozi spiralo. — Po vsakem spustu pa zmerimo temperaturo valja in ga ponovno ne ogrevamo, dokler se površina ne ohladi na 200° C. — Po dveh, treh urah je srednje velik valj po celem preseku ogret na 200°. Valj dvignemo nad tuljavo ter progresivno vzbujamo frekvenčni generator. Ko valj spuščamo, se mu površina ogreva na izbrano temperaturo kaljenja in takoj pod tuljavo se kali. Valj, kaljen po celi delovni dolžini, se še eno uro hladi z vodo v napravi, potem pa ga popuščamo na 100° v moderni butanski peči. Po 24

Valjanje — spričevalo naše sposobnosti

urah popuščanja zmerimo trdoto in še enkrat popuščamo na primerno temperaturo za dosego zelene trdote.

Pedantnost pri naročanju valjev

Zaradi vedno strožjih delovnih pogojev pri hladnem valjanju so producenti valjev prisiljeni zvedeti, še preden pristopijo k izdelavi, za vse okoliščine delovanja posameznih valjev.

Važna je vrsta valjarskega ogrodja, vrsta valja: delovni, podporni, polirni, sendzimir. Glavno prepreko za večjo izdržljivost predstavljajo vse večje hitrosti valjanja in vse hujši valjni tlaki. Od vrste snovi, ki jo valjamo, in od dimenzij, ki jih želimo dobiti, je odvisno, kako trdni in trdi naj bodo valji od površine proti notranjosti. Način hlajenja valjev in valjane snovi je prav tako vplivni dejavnik izdržljivosti.

Upoštevati je treba način vlečajeja valja: drsni, kroglični ali valjni ležaji. Od tega je odvisna toplotna obdelava ležajnih čepov in njihova trdota.

Najmanjši uporabni premer delovnega dela valja nam pove, kako globoka naj bo trda površinska plast. Tako da izberemo primerno jeklo in postopek kaljenja. Zaželen je podatek o izvedbi površine valja.

Podobno se ravna pri popravljanju starih valjev. Posebno induksijska kalilna naprava je primerna za ponovno kaljenje starih valjev, ker ni ogrevanja čepov valja in je krivljenje pri tem kaljenju manjše kot pri navadnem v vodnem bazenu. Star valj je tisti, ki so mu že odbrusili trdo površinsko plast, bi pa bil glede debeline še uporaben.

Pri popravilu starega valja se zahteva od uporabnika naslednje: načrt ali vsaj grobe mere valja, zaželen trdota na delovni površini, podatki o primerni toplotni obdelavi, krivulja jominy, vrsta valjarskega ogrodja, vrsta in mere valjanega materiala, hitrost valjanja, valjni tlak.

Mora pa takšen valj imeti na čelni strani dve ali štiri luknje za obešanje pri toplotni obdelavi in ima naj 0,6 do 0,8 mm brusnega dodatka na premer delovnega dela.

Rabljen valj se pred ponovnim kaljenjem popusti najbolje v peči z zaščitno atmosfero, in če ima v sredini izvrtino, se naj natančno pregleda njena površina, da se izognemo posledicam razpok.

To je prekratek opis valjev, njihove uporabe in predvsem izdelave, da bi si mogli realno predstavljati, s kakšnimi nalogami se srečujejo neposredni izvajalci. Upamo pa, da je podal članek vsaj rahel občutek o tem, kako pomembni sta pri našem delu *strokovnost* in *vestnost*. Od vsakogar med nami se zahteva to dvoje: od topilca, kovača, žarilca, kalilca, mehanskega obdelovalca ter od kontrolorjev kvalitete in dimenzij.

Franc Uranc, dipl. inž.

SKUPNE RAZISKAVE SLOVENSKEH ŽELEZARN IN METALURŠKEGA INŠTITUTA V LJUBLJANI

Dne 9. decembra 1969 je bil na Metalurškem inštitutu v Ljubljani skupni sestanek, na katerem je bil izdelan program so-

delovanja slovenskih železarn z Metalurškim inštitutom pri raziskovalnem delu v letu 1970.

To je eden izmed mnogih začetnih sadov integracije. Čeprav smo se že več let dogovarjali o povezovanju raziskovalnega dela, do sedaj ni bilo veliko storjenega. Prvič je sedaj Metalurški inštitut dobil jasno perspektivo in prvič smo nastopili pri raziskovalnem delu s skupno pogodbo Združenega podjetja slovenske železarn. Pogodba nas jasno obvezuje k sofinanciranju raziskav, obenem pa je pogodba takaka, da stimulira tudi Metalurški inštitut k čimbolj učinkovitemu izvajanju raziskovalnih nalog, ker so sredstva zagotovljena, niso pa razdeljena. Posamezne raziskovalne naloge se bodo sklepale prek celega leta v okviru celotne pogodbe, in to takrat, ko bodo aktualne in ko bodo dane realne možnosti za izvedbo z najkrajšim možnim rokom.

Do sedaj je vsaka železarna sklepala z inštitutom posebej pogodbe. S tem se je delo drobilo in vrednost raziskovalnih nalog zmanjševala. Na skupnem sestanku smo obravnavali posamične predloge nalog in jih povezovali. Tako smo kljub različni problematiki treh železarn našli precej tem, ki jih lahko povežemo, tako da bo nalog manj po številu, bodo pa širše, bolj znanstveno in strokovno obdelane in za vse bolj interesantne.

Tako bomo skupaj raziskovali:

- mnoge jeklarske probleme, kot npr. probleme dezoksidacije, litja, izdržljivosti ponovc, vložek elektro peči,
- probleme plastične predelavnosti v vročem,
- livarske probleme v zvezi s kvaliteto peskov, mešanic in pomožnih materialov,
- toplotno tehnično in energetsko problematiko s toplotno tehničnimi meritvami, bilancami in rekonstrukcijami peči.

KULTURNA KRONIKA

Mesec december kulturno ni bil razgiban. 13. decembra sta bila v Črni in Mežici komentirana koncerta opernih arij za šolsko mladino. Nastopali so Jože Stabej, Marcel Ostaševski in Drago Čuden, pri klavirju je bila Zdenka Lukčeva. Obisk je bil velik, otroci pa so pevce sprejeli zelo lepo.

Na Ravnah zaradi zaprtega Titovega doma ni bilo kulturnih prireditev. To je škoda, ki se je najbrž premalo zavedamo. Pol sezone bo tako šlo mimo.

Predsednik skupščine občine Ravne je priredil sestanek z direktorji iz cele občine, na katerem je bil med drugim sprejet sklep o oživitvi sklada za družbeno dejavnost, po katerem bodo v letošnjem letu podjetja na vsakega zaposlenega vplačala po 100 Ndin, iz tega sklada pa se bo potem financirala športna in kulturno društvena dejavnost.

Kar je bilo sicer še besed o kulturi, niso vplivale direktno na kulturno dejavnost, čeprav so se nanjo nanašale. Še zmeraj namreč teče razprava o osnutku zakona o kulturnih skupnostih.

Po gozdu

Za vse skupne naloge bo skupina strokovnjakov posameznih železarn in inštituta v obliki raziskovalnega teama izdelala natančen program raziskave, potek naloge vodila in po izvrstitvi tudi izvršila recenzijo poročila. Poleg skupnih raziskovalnih nalog bo izvajal Metalurški inštitut še naloge za ožja področja raziskav posameznih železarn.

Obenem s sestankom o skupnih raziskavah so se sestali tudi vodje kontrol vseh treh železarn, saj so tudi na področju kontrole kvalitete lepe možnosti in velike potrebe po medsebojnem usklajevanju.

Jože Rodič, dipl. ing.

Sporekli smo se medtem s slovenjegraškimi kulturnimi delavci o kulturnih konceptih pa o tem, ali naj imamo vsak svojo občinsko kulturno skupnost ali eno za celo koroško krajino. Mi smatramo, da je od kraja bolj pametno začeti v malem, medtem ko se o združevanju še vedno lahko pogovarjamo.

Na drugi strani je tekla o istem vprašanju razprava v Socialistični zvezi. Danes take razprave niso več živčne ne horukarske, ampak je beseda razumna in tehtna. Od tega, kar so tam povedali, je za nas zanimivo, da bi se morali sindikati resno lotiti razprav o tem, kakšna naj bi bila kultura v delovnih skupnostih oziroma kakšno kulturo bo treba v prihodnje oblikovati za delovne ljudi.

Te besede niso samo besede, če hočemo pojmovati zakon o kulturnih skupnostih količkaj resno. Ne gre za nobeno iluzijo o tem, da bo kdaj kulturna dejavnost lahko aktivno zajela vseh 3500 zaposlenih v železarni, temveč za to, kaj lahko čim večjemu številu vendarle nudimo.

Če bo do kakršnegakoli tehtnega posveta o tem vprašanju prišlo (nikakor ni nujno,

da je kdove kako množičen, važno pa je, da do njega pride), bo treba predvsem prisluhniti duhu in smislu zakona o kulturnih skupnostih. Treba se bo osvestiti in spoznati, da stanje v naši kulturi leta in leta nazaj ni bilo normalno, ker smo v absolutni komercializaciji vseh možnih nivojev dejavnosti in življenja vzvišeno zanikali neotipljivi, a pomembni delež kulture pri oblikovanju človeške miselnosti. Ustvarjalci take komercialne miselnosti so bili zasebno zadosti dobro situirani, da so svoje lastne potrebe po kulturi vsak čas lahko zadovoljevali mimogrede (nakup knjig, umetniških slik, majhna mecenstva), zanemarjala pa se je dostopnost kulture za povprečnega človeka.

Če kličejo na pomoč avtoriteto zakona, je to najboljši dokaz, da s prostovoljnostjo, posluhom in neko abstraktno zavedenostjo ne moremo več česa rešiti. Ničesar pa tudi ne bomo spremenili, če ne bomo na tak sindikalni posvet, ki naj bi odnos do kulture in njenega financiranja v temelju predrugačil, povabili strokovnjakov za posamezna področja umetnosti in kulture ter če ne bomo pripravljeni zares poglobiti se v stanje stvari in pozabiti na svoje strokovnjaštvo v, recimo, tehniki, politiki ali kje drugje.

Treba bo nadalje vzeti v roke predračun ter se — četudi prvič doslej — lotiti prerazporeditve sredstev v korist kulture, saj z drobtinicami nismo doslej in ne bomo v prihodnje ničesar spremenili. Ni treba misliti, da bo to lahko. Zakon o ustanovitvi in financiranju kulturnih skupnosti je lahko za področje kulture enako pomemben, kot je bila reforma za področje gospodarstva — ni pa nujno, da bo, ker bo najtežje spremeniti miselnost ljudi, vajenih površnega mecenstva za neko dekorativno kulturo, ne pa financiranja kulture kot vitaminsko pomembne sestavine življenja.

Nikakor nočemo biti pri tem črnogledi, saj bodo razprave šele stekle, prav pa je, da se zavedamo vseh ovir, ki bi se lahko — in se gotovo v tej ali oni obliki tudi bodo — pojavile.

n. r.

HOESCHEVO NOVOLETNO DARILLO

Zahodnonemška železarska družba Hoesch izdaja tovarniški mesečnik pod naslovom Tovar in mi. Vsakdo, ki ta mesečnik redno prejema, je doživel pred novoletnimi prazniki prijetno presenečenje — v dar je prejel knjigo **Evropa, mati našega sveta**.

Na 280 straneh se je uredniku te knjige posrečilo zbrati najboljše, kar je v Evropi od časov stare Grčije do danes nastalo na področju književnosti, likovne umetnosti, arhitekture, filozofije, prava, glasbe in znanosti. Številne črno-bele in barvne reprodukcije smotno dopolnjujejo besedilo. Res je: za temeljito poznavanje vsakega od naštetih področij nudi knjiga premalo. Vendar pa da slutnjo kulturnega bogastva, ki je oplodilo ves svet, in je lahko resna spodbuda bralcu, da seže po knjigah ter si tako razširi obzorje. Povedati je namreč treba, da je jezik razumljiv in vsebina dostopna tudi preprostemu človeku.

Če pa dodamo še, da Hoesch svoje sodelavce s podobnim knjižnim darom raz-

veseli vsako leto, lahko hitro izračunamo, koliko dobrih knjig se tako nabere v zasebnih knjižnicah sodelavcev te železarske družbe.

Ne moremo si kaj, da ne bi primerjali tega lepega in koristnega običaja s stanjem pri nas in z vsakoletno »vojsko« za žepne koledarčke naše železarne, ki pa niti od daleč niso dostopni vsem, niti se ne tiskajo z namenom, da bi bili razdeljeni sodelavcem. In dalje se sprašujemo, ali ne bi bilo možno v združenem podjetju za novo leto 1971 izdati za vse zaposlene kaj podobnega, četudi ne tako razkošnega.

Prepričani smo, da bi sindikati vseh treh slovenskih železarn ob sodelovanju uredništva vseh treh časopisov kaj podobnega finančno zmogli, treba bi bilo le premisliti, ali bi bilo tako dejanje koristna kulturna akcija ali ne.

n. r.

NOVE KNJIGE V STROKOVNI KNJIŽNICI

- 4720 Šegel Jože, Tehnologija in kontrola kvalitete v proizvodnji strgarskih nožev iz brzoreznega jekla 1969.
- 4721 Koželnik Jože, Vpliv jeklarske tehnologije na čistost jekla in velikost avstenitnega zrna pri jeklih za cementacijo 1969.
- 3587/148 Kveder A., Nitridi v jeklu in njihov vpliv na lastnosti jekla 1965.
- 4722 Metal Bulletin Handbook 1969.
- 4723 Zaštita na radu na gradilištu 1968.
- 4724 Miller Robert W., Schedule, Cost and Profit Control with PERT 1963.
- 4725 Priručnik za održavanje i zaštitu parnih kotlova i instalacija 1966.
- 4726 Parni kotlovi. Uputstvo o uklanjanju kamenca hemijskih putem i metode za odstranjivanje gareži i šljaka 1968.
- 3587/159 Osvojitev optimalne tehnologije za ulivanje jekla v novi format V-20 1969.
- 4727/II/5 Černe France, Tržište i cijene 1966.
- 4728/45 Mechanische Spannzeuge, Einsatz auf Werkzeugmaschinen 1960.

- 4728/57 Biederstedt W., Presspassungen im elastischen, elastisch-plastischen und plastischen Verformungsbereich 1963.
- 4728/66 Widmer E., Fräsen und Verzahnen I. in II. 1966.
- 4729 Zrnič Vladimir, Pneumatika 1967.
- 4730 Garboc Georg, Građevinske mašine i građenje II. 1965.
- 4731 Trbojević D. Bogdan, Građevinske mašine 1966.
- 3587/160 Vodopivec F., Ralić B., Študij geneze vključkov s pomočjo elektronske mikroskopske 1969.
- 4732 Shea F. Richard, Amplifier Handbook 1966.
- 4733 Baeck S. Hanry, Practical servo-mechanism design 1968.
- 4734 Schilling L. D., Charles Bolove, Electronic circuits: discrete and integrated 1968.
- 3587/161 Razvojni program metalurgije v SRS 1969.
- 5000/1 Božič Marija, Pot ponudbe in obratnega naloga pri individualni proizvodnji 1969.
- 5000/2 Grenko Zdenka, Nabavna služba — uvoz 1969.
- 5000/3 Koželnik Cveta, Organizacija blagovnega knjigovodstva 1969.
- 5000/4 Vasa Marija, Obračun stroškov proizvodnje mehansko obdelanih izdelkov 1969.
- 5000/5 Dobrovnik Marija, Organizacija saldokontov 1969.
- 5000/6 Pajnik Jožica, Fakturirne klavzule in sodna praksa 1969.
- 5000/7 Kadiš Marija, Evidenca obratnega in poslovnega inventarja 1969.
- 5000/8 Čebulj Katarina, Koordinacija — pogoj za uspešno poslovanje 1969.
- 5000/9 Širnik Ljuba, Čiščenje metanola 1969.
- 5000/10 Knez Jože, Fotometrično določevanje Nb v jeklih 1969.
- 5000/11 Kac Milena, Raziskava vpliva magnetnega polja na stabilnost vzbujaanja sledov Pb v istosmernem loku 1969.
- 5000/12 Kričej Lizika, Formiranje cen v blagovnem prometu 1969.
- 5000/13 Bivšek inž. Franc, Stroj za valjanje in koničenje navojev 1969.

ŠPORTNE VESTI

OB ZLATEM JUBILEJU TELOVADBE NA RAVNAH

22. novembra lani je preteklo 50 let, odkar so v predvojnem Guštanju ustanovili telovadno društvo Sokol ter tako postavili temeljni kamen telesni vzgoji na Ravnah in tudi na Koroškem. Sokol ni slovel zgolj kot telovadna organizacija, ampak je imel tudi drugo, mogoče še važnejše poslanstvo za tisto dobo. Nacionalni vzgojni pomen, ki ga je takrat opravljalo to društvo, sodi prav gotovo v prvo vrsto njegove dejavnosti, organizirana oblika telesne vzgoje pa se je globoko prepletala z nacionalno miselnostjo, s trdnim slovenstvom v tem delu naše domovine.

Iz podatkov, ki so na razpolago in so zbrani v malem almanahu, ki ga je telesnovzgojno društvo Partizan Ravne na Koroškem izdalo ob jubileju (za kar zasluži

vso pohvalo, saj pisanje almanaha pomeni veliko truda in dela) lahko razberemo, kdo so bili prvi vrli možje, ki so spravili na noge telovadbo. Prvi starosta je bil dr. Maks Obersnel, takratni nadzornik v jeklarni, drugače Tržačan, kasneje Ivo Turk, podstarosta pa domačin z Dobrij Rajko Kotnik. Med prvimi člani in funkcionarji najdemo še našega največjega koroškega sina Prežihovega Voranca, pa Jožico Komel, Miro Verdikon, Zoro Mrkva, Pepco Krivograd, Miro Gačnik, Alojza Verdikona, Frangeža, Jožeta Borštnerja, Pepija Hartmana, Miloša Jelenka, Jožeta Zega, Albina Kolba, Maksa Tomažiča, Bertla Gostenčnika, Jožeta Medvejska, Franja Poropata, Draga Tomažiča in Aleksandra Gracianskega. Znano je, da so levji delež društvu pred vojno prispevali takratni učitelji, zato ni nič čudnega, če najdemo v vidnih funkcijah tudi Janka

Odborniki Partizana

Foto: R. Gradišnik

Gačnika in takratnega upravitelja osnovne šole Tolsti vrh Rudolfa Šimona.

S telovadbo so se v predvojnem Guštanju občasno ukvarjali tudi orli, pozneje imenovani slovenski fantje, pa tudi v delavskem prosvetnem društvu Svoboda najdemo zametke telovadbe. Res pa je, da je nepretrgoma delal le Sokol, ki je imel najmočnejšo organizacijo in si ustanovil tudi močno zaledje za širjenje telesne vzgoje med mladino.

Sokol je v telovadbi dosegel lepe uspehe. Vzgojil je tudi nekaj prav dobrih telovadcev v takratnem okrožnem merilu. Seveda je bilo v tistem času veliko več javnih nastopov, akademij in tudi drugih — dramskih — prireditev v organizaciji tega marljivega društva. Tudi orodna telovadba — poleg prostih in rajalnih vaj — priljubljena panoga telesne vzgoje ni bila zanemarjena. Takratni člani so v orodni telovadbi z uspehom nastopali celo na okrožnih telovadnih zletih. Javni nastopi v domačem kraju so bili vzorno pripravljene, telovadci — od dece do članov — so se predstavljali v enotnih ličnih krojih, kar je celotno sliko nastopov še bolj popestrilo in jo tudi za gledalca napravilo bolj mikavno. Da je bilo pri Sokolu na javnih nastopih največ dece, je treba pripisati dejstvu, da je imela mladina v svojih učiteljih dobre člane in funkcionarje svojega telovadnega društva. Iz dece se je razvijal moški in ženski naraščaj, ki je stalno sestavljal vrsto telovadcev in telovadk. Sprejem naraščajnikov in naraščajnic so znali organizirati na zelo svečan način s posebno zaobljubo vsakega 1. decembra v letu.

Da pri Sokolu niso skrbeli samo za razvoj telesa, ampak tudi duha, priča podatek, vreden omembe. Že na dan napada Hitlerjeve Nemčije je prostovoljno vstopilo v jugoslovansko vojsko 8 članov Sokola, 5 pa so jih zaradi mladosti zavrnil. S takim številom prostovoljcev se ni moglo pohvaliti nobeno drugo društvo v Guštanju.

Ko se je začelo razvijati partizanstvo v Mežiški dolini, so šli v partizane bivši člani Sokola Franci Juh, Franci Paradiž,

Nestl Plešnik, Bogomir Plešnik, Jožko Knez, Franc Krivograd, Ivan Štehar, pozneje pa še Zdenko Plazovnik, Pongrac, Peter Mihelač in Ivan Globočnik. Bili so tudi aktivisti: Janko Rožman, dr. Boštjan Erat, Rudolf Šimon, Pepca Krivograd, Zinka Trbovšek in drugi. V boju za svobodo so padli Luka in Franci Juh, Jožko Knez, Nestl in Bogomir Plešnik, Štefi Trbovšek, Franjo Poropat, Franc Krivograd in Zdenko Plazovnik, v internaciji so umrli Ivo Turk, Rajko Kotnik in Franc Krivograd, v boju za svobodo pa je tekla tudi kri Ivana Šteharja in Francija Paradiža — oba sta bila hudo ranjena.

Delež članov Sokola v narodnoosvobodilni borbi ni bil zamen. Ko je prišla svoboda, je ponovno oživela tudi telovadba — združila se je z drugimi športnimi panogami v fizikalnem društvu na Ravnah, vendar samo do leta 1948, ko se je ponovno osamosvojila.

Pravi, množični razvoj telovadbe se po vojni začenja leta 1951, ko je bivši sokol-

ski dom spet služil samo telovadbi. Poživitvi telovadne organizacije so tedaj botrovali Pavel Medvejšek, Matevž Osojnik, Boris Fišer, Peter Mihelač, Cilka Ivartnikova-Košakova, in Jožica Radušnikova. Leta 1951 so imeli tudi svoj prvi redni občni zbor, kjer so si za predsednika izvolili Pavla Medvejška. Že 1952. leta prevzame predsedstvo prof. Lado Kuček in takrat je telovadno društvo dobilo tudi pravo ime po tradiciji in udeležbi nekdanjih telovadcev — partizanov, preimenovalo se je v telesno vzgojno društvo Partizan. Predsedniki so bili še Alojz Breznikar, Matevž Osojnik, Albin Bevc in Franc Gornik. Aktivnost društva je rasla iz leta v leto, doba nam je veliko bližja, zato ne bomo naštevali vseh uspehov, ki jih je to društvo doseglo. Živi med nami in poznamo ga. Prav pa je, da poudarimo pomen njegovega poslanstva, ki ga požrtvovalno in nesebično izvršuje. Za zdravo rast naših otrok je tudi vzgojilo veliko krepkih fantov in deklet, imelo tudi tekmovalne uspehe, predvsem pa približalo osnovno telesno vzgojo širokim množicam mladih rodov in prav zato mu moramo biti hvaležni, ga spoštovati in podpirati.

Naj nam odborniki, funkcionarji in vodniki, ki so našo telovadbo držali pokonci in jo še držijo, ne zamerijo, če vseh ne moremo omeniti v tem skromnem prispevku, vedo pa naj, da smo jim hvaležni za njihovo delo, za njihov trud in ponosni smo, da smo jih imeli in jih še imamo.

Telesnovzgojno društvo Partizan je s svojimi vodniki in telovadci na svečani akademiji, ki je bila organizirana v počastitev zlatega jubileja telovadbe na Ravnah, pokazalo, kaj zmore. Ta prikaz pa ni vse njegovo delo. Vedeti je namreč potrebno, da tisto neumorno delo v telovadnici, ki ni združeno z nastopi in tudi ne samo s tistimi, ki nastopajo, pomeni veliko več in je tudi bolj odgovorno. V današnjem času pomeni skrb za otroka skrb, ki je za ure, ki jih otrok prebije v telovadnici, prepuščena vodnikom in vodnicam. Torej skrb, ki starše za določen čas razbremeni. To je prvo. In če k tej skrbi pridamo še telesno vzgojo, ki krepi telo in kuje zdravje, potem res ni mogoče reči drugega kot

Iz množičnosti kvaliteta

Foto: R. Gradišnik

samo hvaliti in se zahvaljevati. Ne samo to: tudi pomagati. In to velja za vse, tudi za starše.

Ravenski Partizan! Da bi še delal in vzgajal in naše iskrene čestitke in globoko zahvalo za vse tvoje delo ob 50-letnici telovadbe na Ravnah!

-ate-

Čestitke in pohvale

veljajo v prvi vrsti našim mladim odbojkarjem mladincem in mladinkam Fužinarja, ki so se na tekmovanjih v Kamniku, Novi Gorici, Celju in na Ravnah najbolje odrezali in postali republiški prvaki. To je vsekakor zelo zelo lep uspeh ravske odbojke in čestitati moramo vodstvu kluba, igralcem Stresu, Gutenbergerju, Žibretu, Uršniku, Španželu, Popiču, Kristanu, Vinklerju in Pečniku ter igralcem Kričevju, Tuškovi, Valcovi, Magerjevi, Kovačevju, Košakovju, Šarmanovju, Ajtnikovju, Ciferjevju in Stropnikovju, prav posebne čestitke pa seveda veljajo trenerjema Filipančiču in Tušku.

Se en zvezni sodnik

Na mladinskem turnirju so bili tudi izpiti za odbojbarske sodnike. Poleg Filipančiča smo sedaj v naši dolini dobili še enega zveznega odbojbarskega sodnika, in sicer Dominika Kosa. Obema naše iskrene čestitke!

Priznanja rokometne zveze

Ob 20. obletnici rokometne zveze Slovenije je ta osrednji forum razdelil priznanja za 10-letno delo v rokometnih organizacijah. V Ravnah so bili tega priznanja deležni Jožica Filipančičeva kot nekdanja državna reprezentantka ter igralci in funkcionarji inž. Roman Haber, Ivan Kranjčan, inž. Seat Karadžja, Ivan Jamnik, Ivan Štruc, Milan Pavič, Ivan Žunko, Jože Drevenshek, Avgust Nabernik, Tomo Škegro, Robert Jamšek, Vili Frajzman in Vlado Brumen. Tudi njim naše iskrene čestitke.

Igralci namiznega tenisa ostali v republiški ligi

V decembru je bilo na Jesenicah in Ravnah tekmovanje v I. ženski in II. moški republiški ligi. Tako ženske (Lesnikova, Petračeva in Fišerjeva) kakor moški (Jamšek, Pandev, Maklin) so s požrtvovalno igro uspeli obdržati svoje pozicije. Tako bodo ženske tudi v prihodnji sezoni nastopale v prvi, moški pa v drugi republiški namiznoteniški ligi. Glede na trenutne razmere in razpoložljive moči je to vsekakor uspeh, zato igralke in igralci zaslužijo našo pohvalo.

Knjižne nagrade

Ob koncu leta 1969 je predsednik ObZTK podelil knjige za dobro delo pri razvoju športa na Koroškem vsem predsednikom strokovnih odborov, članom sekretariata in telesnovzgojnim delavcem na tistih šolah, kjer delujejo šolska športna društva, z željo, da bi tudi naprej z dobrim delom pomagali pri razvoju športne dejavnosti v naši dolini.

Tudi telovadci nagrajeni

Ob 50. obletnici telovadbe na Ravnah sta bila od predsedstva ObZTK nagrajena s plaketami telesnovzgojno društvo Partizan Ravne in agilni Matevž Osojnik. Strokovni odbor za telovadbo pri ObZTK pa je z diplomami nagradil zaslužne članice in člane, ki so vrsto let pomenili in delno še pomenijo krepko osnovo ravske telovadbe, in sicer Cilko Košakovo, Marico Miklavčičevo, Elo Pšeničnikovo, Petra Miheleča, Jožico Radušnikovo, Elo Tuškovo, Nado Korbarjevo, Anico Pudgarjevo, prof. Vlada Kukca, Alojza Breznikarja in Rozko Žagarjevo. Telesnovzgojno društvo Partizan Ravne pa se je z diplomami zahvalilo za požrtvovalno delo Ivanu Slaniču, Slavku Gnamušu, Zdravku Videršniku, Albinu Bevcu, Franju Gorniku, Faniki Štefanovičevju, Elici Rapnikovi, Borisu Fišerju, Franji Mlakarjevi, Branki Tuškovi in Pavlu Šteklju. Vsem nagrajencem tudi mi iskreno čestitamo!

-ate-

Streljanje

Strelska družina Knez Pepi je organizirala pionirsko družinsko prvenstvo za leto 1970. Prvenstva se je udeležilo 10 pionirjev, ki so dosegli za svojo kategorijo zelo dobre rezultate, upoštevajoč dejstvo, da je večina začela šele pred kratkim trenirati redno. Zmagal je Marjan Draksler s 140 krogi in je prvi pionir v naši občini, ki je dosegel pogoje za značko dobrega strelca — pionirja. Upamo, da se mu bo v januarju, ko bo zopet borba med pionirji za to priljubljeno značko, pridružilo še več tovarišev.

Rezultati so bili: 1. Marjan Draksler 140, 2. Milan Antolič 134, 3. Slavko Cifer 118, 4. Jože Lasnik 116, 5. Franc Kotnik 114 itn.

Prav tako je strelska družina Knez Pepi organizirala za svoje člane 16. decembra 1969 kontrolno tekmovanje, kjer so bili doseženi dobri rezultati. Zmagal je zopet nepremagljivi Anton Špegel s 365 krogi od 400 možnih, sledijo Evgen Korinšek 349, Vinko Zatler 340, Jože Podbevšek 333, Hinko Pepevnik 320, Miha Ferlin 320, Alojz Mori 317 itd.

Po rezultatih se vidi, da so naši strelci že v formi. Če bodo te rezultate še utrdili, bo uspeh na republiškem tekmovanju lep.

-ervi-

OBRATNE NEZGODE V DECEMBRU

Ivan Gerdej II., strojni remont — tekoče jeklo ga je opeklo po desni strani telesa.

Franc Ivan, mehanska obdelovalnica — furnirski nož mu je padel na nart desne noge.

Jožef Penšek, topilnica II — pri postavljanju kokil si je poškodoval sredinec leve roke.

Mihael Močnik, topilnica I — tekoče jeklo mu je brizgnilo pod oko.

Pečovnik Herman, jeklovlek — pri demontiranju prirobnice na brusilnem stroju si je poškodoval sredinec in prstanec na desni roki.

Franc Potočnik, topilnica I — pri dviganju podesta pri 10-tonski elektro peči

Naša upokojenca

Roman Vališer, roj. 8. avgusta 1910, v železarni od 4. oktobra 1948 kot delavec v ročni kaluparnici. Invalidsko upokojen 7. decembra 1969

Maks Potočnik, roj. 9. oktobra 1923, v železarni od 23. januarja 1953 kot strugar ingotov v topilnici. Invalidsko upokojen 19. decembra 1969

je dobil levo nogo med stabilni del podesta, pri čemer mu je odrezalo tri prste.

Alojz Bajc, kovačnica — pri prekladanju odkovkov si je poškodoval kazalec, sredinec in prstanec na desni roki.

Ivan Lasnik, elektro remont — pri padcu z lestve si je poškodoval roko in nogo.

Stefan Geršak, čistilnica — jekleni ulitek se mu je skotalil na desno nogo.

Ante Bielobrg, topilnica I — tekoče jeklo mu je brizgnilo za čevljev desne noge.

Stanko Jelen, topilnica I — pri zalaganju vložka v visokofrekvenčno peč se je opeklo po zapestju desne roke.

DECEMBRA SO NASTOPILO DELOVNO RAZMERJE

Viktor Krznar — KV, Anton Štimnikar — KV, Damjan Zdovec — KV, Rado Pšeničnik — SS, Ida Krančan — SS, Maksimiljan Pešl — VSS, Helena Burjak — SS, Sonja Ferjančič — SS, Marija Voler — SS, Rozalija Libnik — NSS; sprejeta za določen čas.

ODŠLI IZ PODJETJA

Jožica Pandev — SS, Jože Koželnik — dipl. inž., Srečko Kosmina — dipl. inž., Ivan Smolak — KV, Drago Špes — NK, Zlatko Škrubej — KV.

Kritika

Slikar Tranquillo Cremona si je s prijateljem ogledoval slikarsko razstavo. Prišla sta do slike vplivnega slikarja — profesorja, ki ga je imel Cremona hudo v želodcu. Slika je predstavljala dečka s psom in profesorju vdani časopisi so pisali o njej kot o veliki mojstrovini. Prijatelj je z malce zlobnim namenom vprašal Cremono, kaj meni o sliki. Cremona je odgovoril:

»Tako se mi zdi, kot da je psa naslikal otrok, otroka pa — pes.«